

Mètode d'integració global I

Eliminació inversió - patrimoni net

Francesc Gómez Valls
Soledad Moya Gutierrez

PID_00188943

Índex

Introducció	5
Objectius	7
1. Eliminació inversió - patrimoni net en primera consolidació	9
1.1. Valoració dels elements patrimonials de la societat dependent	11
1.2. Càlcul de la diferència de primera consolidació	12
1.3. La participació dels socis externs	16
1.4. Incidència de les subvencions i els ajustos per canvi de valor en primera consolidació	19
1.5. Casos particulars	20
1.5.1. L'adquisició per etapes	20
1.5.2. El fons de comerç individual	23
2. Eliminació I-PN en consolidacions posteriors	25
2.1. Les reserves en societats consolidades	25
2.1.1. Com fem l'eliminació I-PN?	27
2.2. Incidència de les subvencions i els ajustos per canvi de valor en les consolidacions posteriors	32
2.2.1. Subvencions, donacions i llegats rebuts després de la data d'adquisició	33
2.2.2. Els ajustos per canvi de valor comptabilitzats després de la data d'adquisició	35
2.2.3. Incidència de les subvencions i els ajustos per canvi de valor existents en primera consolidació	37
2.3. Increments i decrements en la inversió i situacions de pèrdua de control	41
2.3.1. Increment de la inversió i de la participació	41
2.3.2. Decrement de la inversió i de la participació sense pèrdua del control	44
2.3.3. Situacions de pèrdua de control	45
2.4. Casos particulars	46
2.4.1. Participacions indirectes	46
2.4.2. Els actius no corrents mantinguts per a la venda	52
3. Casos resolts	57
3.1. Casos d'eliminació I-PN en primera consolidació	57
3.1.1. Cas 1. Eliminació en primera consolidació. Diferència negativa	57

3.1.2.	Cas 2. Eliminació de primera consolidació. Fons de comerç	59
3.1.3.	Cas 3. Eliminació de la primera consolidació amb presència d'ajustos per canvi de valor	61
3.1.4.	Cas 4. Eliminació de la primera consolidació en un cas d'adquisició per etapes	62
3.2.	Casos d'eliminació de consolidacions posteriors	64
3.2.1.	Cas 5. Reserves en societats consolidades	64
3.2.2.	Cas 6. Reserves en societats consolidades i subvencions de capital i ajustos per canvi de valor rebuts després de la data d'adquisició	67
3.2.3.	Cas 7. Increment de la inversió	70
3.2.4.	Cas 8. Decrement de la inversió i de la participació	74
Resum		84

Introducció

Aquest mòdul està dedicat a l'estudi de l'eliminació inversió - patrimoni net (eliminació I-PN). L'eliminació I-PN és una part essencial del procés de la consolidació i, concretament, d'una de les seves etapes més importants: les eliminacions. En els mòduls "Introducció i conceptes fonamentals" i "El procés de la consolidació" hem après com, quan ens trobem amb un conjunt d'empreses que estan vinculades entre si, el primer que hem de fer és determinar si formen grup o no i, en cas que efectivament en formin, si han de presentar comptes anuals consolidats o no n'han de presentar.

Una vegada hem decidit si un grup ha de consolidar, haurem d'homogeneïtzar i agregar els seus estats financers individuals, tal com hem vist en el mòdul "El procés de la consolidació". I arribats a aquest punt, el pas següent és fer les eliminacions. I dins d'aquestes, l'eliminació per excel·lència és l'eliminació I-PN, en què eliminem la inversió de la societat dominant en la societat dependent i el patrimoni net d'aquesta última, de manera que en el balanç consolidat aquesta informació no estigui duplicada.

Per tant, en aquest mòdul aprendrem a comptabilitzar aquesta eliminació, tant per al cas de la primera consolidació que efectua el grup com per al cas de les consolidacions posteriors. En aquest mòdul ens centrem en el mètode d'integració global i deixem per al mòdul "Mètode d'integració proporcional" els mètodes d'integració proporcional i de posada en equivalència.

Aprendrem conceptes com *socis externs*, *reserves en societats consolidades*, *fons de comerç* o *diferència negativa de consolidació*, tots presents en els comptes anuals consolidats.

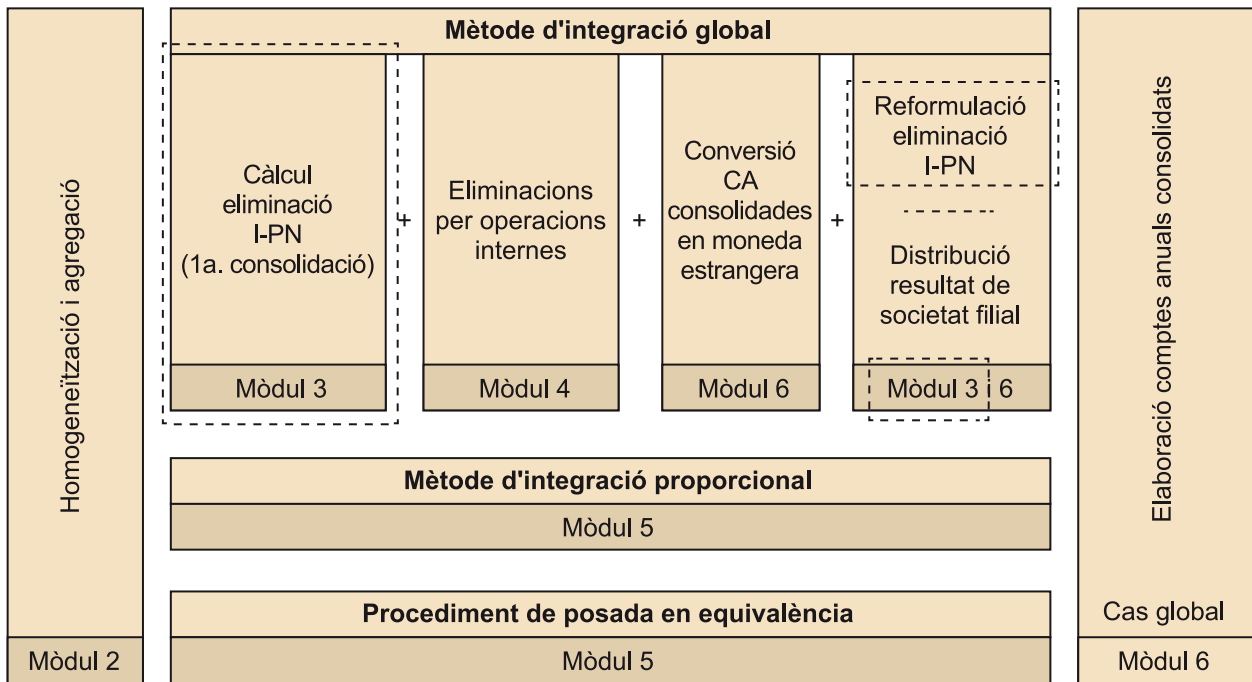
A més, les empreses que són inversores (societats dominants) poden decidir fer adquisicions addicionals en la societat dependent o desinvertir, modificant en tots aquests casos els percentatges de participació. En aquest mòdul també aprendrem a tractar aquestes situacions, i els casos particulars que ens podem trobar, com ara la presència d'actius no corrents mantinguts per a la venda en la societat dominant o les participacions indirectes.

La teoria del mòdul s'acompanya en tot moment d'exemples explicatius i al final del mòdul trobareu casos resolts que us ajudaran a consolidar els coneixements adquirits al llarg d'aquest mòdul.

Vegeu també

En el mòdul "Mètode d'integració global II", veurem la resta d'eliminacions que són necessàries per a dur a terme aquest procés de consolidació per al cas del mètode d'integració global.

Procés de la consolidació

Etaques del procés de la consolidació

Diagrama del procés de la consolidació. La línia discontinua representa l'etapa que es treballa en aquest mòdul.

Objectius

Els objectius concrets d'aprenentatge del mòdul són els següents:

- 1.** Entendre que és l'eliminació I-PN, per què s'ha de fer i quines implicacions té.
- 2.** Aprendre a valorar els diferents elements que intervenen en l'eliminació.
- 3.** Aprendre a comptabilitzar l'eliminació I-PN tant en consolidacions en el mateix exercici en què es forma el grup com en consolidacions posteriors.
- 4.** Conèixer casos especials que es poden donar en els grups d'empreses, com ara les combinacions per etapes o la presència d'actius no corrents mantinguts per a la venda.
- 5.** Aprendre a treballar amb augments i disminucions en la participació.

1. Eliminació inversió - patrimoni net en primera consolidació

Una de les parts més importants del procés de consolidació i que, si escau, pot presentar més complexitat, és la de les eliminacions. I dins d'aquestes, l'eliminació per excel·lència del procés de consolidació és l'eliminació inversió - patrimoni net¹.

⁽¹⁾D'ara endavant, eliminació I-PN.

L'eliminació I-PN es pot definir com la compensació dels valors comptables representatius dels instruments de patrimoni (accions) de la societat dependent que la societat dominant posseeixi, amb la part proporcional de les partides de patrimoni net d'aquesta societat dependent.

Quin és el sentit de fer l'eliminació I-PN i per què cal fer-la? Hem de tenir present que aquesta eliminació s'efectuarà una vegada hem decidit que dues societats formen un grup i han de presentar comptes anuals consolidats, hem efectuat l'homogeneïtzació de la informació financera de totes dues empreses i l'hem agregat tal com s'ha explicat en mòduls anteriors.

En el cas del mètode d'integració global, que és el que ara ens ocupa, la integració de la societat dependent es fa al 100%, cosa que significa que als actius i passius de A (societat dominant) hem agregat el 100% dels actius i passius de B (societat dependent), i que als ingressos i les despeses de A hem agregat els ingressos i les despeses de B. Per tant, una vegada aquesta informació està agregada, hem d'eliminar la inversió de A en B (que figura en l'actiu de A com a inversió financera) i el patrimoni de B (el seu patrimoni net), ja que, si no, aquests valors estarien duplicats. La representació gràfica quedaria de la manera següent:

Balanç soc. A			Balanç soc. B	
Actiu (A) que inclou la participació en B	Patrimoni net (A)	+	Actiu (B)	Patrimoni net (B)
	Passiu (A)			Passiu (B)
Balanç consolidat A+B				
Actiu (A+B) excepte participació en B	Patrimoni net (A)			
	Passiu (A+B)			

Com hem pogut veure en el gràfic, la inversió que hem eliminat és la que figura en l'actiu de A, que representa la participació en el capital de B. Quant al patrimoni de B, l'eliminarem completament, és a dir, eliminarem tant els fons propis (capital i reserves) com les subvencions i els ajustos per canvi de valor, com veurem una mica més endavant. L'única partida que no eliminarem serà el resultat de l'exercici, ja que aquest resultat s'adjudicarà als diferents socis o propietaris. De tot això exposem exemples abundants en apartats posteriors.

Per a determinar com s'ha de fer aquesta eliminació i com s'han de valorar els elements que hi intervenen haurem de seguir el que està establert per al **mètode de l'adquisició**.

Aquest mètode és comú per a totes les combinacions de negocis (per tant, també afecta en el cas de la consolidació), i inclou determinades fases que ens conduiran al càlcul de la diferència de primera consolidació, que es definirà més endavant i que constitueix un element clau en el procés de la consolidació.

Abans de passar a determinar com hem de valorar els diferents elements que intervenen en l'eliminació I-PN, i seguint el que estableix el mètode de l'adquisició, hem de tenir en compte dos temes importants:

- 1) Identificar l'empresa adquirent.
- 2) Determinar la data d'adquisició.

Determinar l'empresa adquirent en el cas de la consolidació acostuma a ser senzill, ja que és la societat (dominant) que ha adquirit les accions de la societat dependent.

Combinació de negocis inversa

No obstant això, cal tenir en compte que si l'operació que dona lloc a la relació dominant-dependent s'ha fet mitjançant un intercanvi d'instruments de patrimoni pel qual els socis anteriors de la societat dependent han obtingut el control de la societat dominant, l'operació es qualificarà com una combinació de negocis inversa en què el patrimoni adquirit és el de la societat dominant. En aquest cas l'empresa adquirent seria la societat dependent. Les operacions inverses tenen un tractament especial establert en l'article 33 de les NOFCAC. Però no s'inclou aquí, ja que no es tracta d'un tema propi de la consolidació d'estats financers i, per tant, no és objecte d'estudi d'aquest material didàctic.

Quant a la data d'adquisició, la normativa estableix que s'entén per data d'adquisició aquella en què la societat dominant adquireix el control de la societat dependent. Això vol dir que si l'empresa dominant ha adquirit accions de la societat dependent en diferents etapes, considerarem com a data d'adquisició la data en què la societat dominant va passar a controlar la societat dependent.

Vegeu també

La consolidació per etapes s'explica en el subapartat "L'adquisició per etapes" d'aquest mòdul.

Cal tenir també en compte que en aquest apartat ens estem referint sempre a l'eliminació I-PN que fem en primera consolidació, és a dir, en la data en què per primera vegada el grup de societats consolida. En apartats posteriors estudiarem el cas de la realització de l'eliminació I-PN en consolidacions posteriors (que ja no són la primera).

1.1. Valoració dels elements patrimonials de la societat dependent

Una precisió que cal fer per començar és que, quan parlem de valoració, ens estem referint sempre a la societat dependent o adquirida, ja que la valoració dels actius i passius de l'empresa adquirent no es veu afectada per la combinació de negocis (ni en el nostre cas particular per la consolidació), ni es reconeixen actius o passius com a conseqüència d'aquesta.

Pel que fa a la valoració dels actius identificables i passius assumits de la societat dependent, es valoren pel seu valor raonable en la data d'adquisició, sempre que es puguin determinar amb prou fiabilitat.

Algunes excepcions a aquest tractament general que s'estudiaran més endavant són:

- Actius no corrents mantinguts per a la venda
- Els actius i passius per impost diferit
- Altres (actius intangibles sense mercat actius, actiu per indemnització, dret readquirir, contingències, etc.)

El fet que les normes de consolidació permetin la valoració a valor raonable implica que és necessari revisar la valoració dels elements patrimonials de les societats dependents que intervenen en la consolidació per a determinar si hi ha diferències entre els valors que figuren en la comptabilitat d'aquestes societats dependents i els seus valors de mercat.

Sobre aquest tema és interessant destacar el fet que el Pla general de comptabilitat restringeix l'ús del valor raonable als instruments financers, amb la qual cosa la norma de consolidació, com que permet el valor raonable per a tots els elements del balanç, està essent més "nova" i s'apropa més al criteri de les normes internacionals de comptabilitat.

1.2. Càlcul de la diferència de primera consolidació

Una vegada tenim determinada la societat adquirent, la data d'adquisició i la valoració del patrimoni de la societat dependent, calcularem la diferència de primera consolidació.

La **diferència de primera consolidació** es pot definir com la diferència entre l'import pagat per la societat dominant per la participació en la societat dependent i la part proporcional del patrimoni net de la societat dependent una vegada incorporats els ajustos per valoració en cas que hagi estat necessari.

La diferència de consolidació és la primera xifra que calculem en el moment de fer l'eliminació I-PN. En aquesta, i tal com hem comentat anteriorment, eliminem la participació de la societat dominant en la societat dependent i el patrimoni net d'aquesta, i alhora reconeixem aquesta diferència de consolidació. Abans de veure alguns exemples que ens permetin aclarir el que hem exposat, vegem com seria un assentament estàndard d'eliminació I-PN en primera consolidació.

		D	H
Balanç	Capital (F)	Xifra existent	
	Reserves (F)	Xifra existent	
	Fons de comerç	Valor de 1a. consolidació	
	Inversió en F		Import de la inversió inicial
	Socis externs		Valor inicial

Assentament tipus de l'eliminació I-PN en primera consolidació, en què F és la filial (societat dependent).

Notes:

- El valor atribuït als socis externs ha de coincidir amb: patrimoni net \times tant per cent de participació dels socis externs².
- El fons de comerç sorgirà com a conseqüència del càlcul de diferència de primera consolidació.

⁽²⁾D'ara endavant, SE.

I per a entendre tot el que hem vist fins ara i com es calcula la diferència de primera consolidació proposem a continuació un exemple, en què, a partir de la informació referida a la compra d'unes accions de la societat B per part de la societat A, ens demanen que calculem la diferència de primera consolidació i proposem també l'eliminació corresponent I-PN.

Exemple de càlcul de diferència de primera consolidació i eliminació I-PN amb diferència positiva de consolidació

Un grup facilita la informació següent:

- La societat dominant A té el 100% de les accions de la societat B.
- Data d'adquisició 01.01.X1.
- Preu d'adquisició de la participació: 82.000 u. m.
- Patrimoni net de la dependent en el moment de l'adquisició:
 - Capital: 50.000 u. m.
 - Reserves: 30.000 u. m.
- El valor comptable de tots els actius i passius de B coincideix amb el valor de mercat.

El primer que fem és calcular la diferència de primera consolidació:

	Import
Valor comptable de la participació en B	82.000
– Part proporcional de PN de B 100% de (50.000 + 30.000)	–80.000
Fons de comerç	2.000

Com podeu veure, per a calcular aquesta diferència no ha estat necessari fer cap ajust en la valoració dels elements patrimonials de B, ja que el valor comptable coincideix amb el valor de mercat. Per tant, el patrimoni net de la societat dependent no ha estat objecte d'ajust.

Hem pagat 82.000 u. m. per una participació que té un valor de 80.000 u. m. (ja a valor raonable) i es genera una diferència positiva de consolidació (hem pagat un preu superior al valor de l'empresa). Com que hem pagat de més, vol dir que estem reconeixent un sobrevalor en aquesta empresa, i aquesta diferència positiva la denominarem **fons de comerç de consolidació**.

L'eliminació inversió-PN seria:

Balanz		D	H
	Capital	50.000	
	Reserves	30.000	
	Fons de comerç	2.000	
	Inversió en B		82.000

Cal tenir present que abans d'aquesta eliminació haurem fet una agregació de les empreses A i B. Com que A té el 100% de B, consolidem pel mètode d'integració global i, per tant, integrem "globalment" l'empresa B, és a dir, que sumem a A el 100% dels valors que figuren en B. Una vegada agregades, l'eliminació que acabem de fer aconseguirà que s'elimini la inversió de A en B i el patrimoni net de B (per això s'anomena *eliminació I-PN*), amb la qual cosa s'evita la duplicitat que comentàvem en paràgrafs anteriors.

És important destacar que el **fons de comerç de consolidació** no s'amortitzarà. En el seu lloc, s'haurà d'analitzar, almenys anualment, la possible deterioració d'acord amb els criteris inclosos en la norma de registre i valoració 6a., "Normes particulars sobre l'immobilitzat intangible del Pla general de comptabilitat".

Així mateix, l'import del fons de comerç no és objecte de modificació posterior com a conseqüència d'augmentos o disminucions de la participació.

En el supòsit excepcional que en la data d'adquisició la diferència entre el preu pagat per la participació i la part proporcional del patrimoni net de la societat dependent adquirida sigui negatiu (és a dir, que hàgim pagat un preu inferior al valor raonable de la part proporcional de la participada), aquesta diferència s'ha de reconèixer en el compte de pèrdues i guanys consolidat com un resultat positiu en la partida "**Diferència negativa en combinacions de negocis**".

Vegem-ne un exemple.

Exemple de càlcul de diferència de primera consolidació i eliminació I-PN amb diferència negativa

Un grup facilita la informació següent:

- La societat dominant A té el 100% de les accions de la societat B.
- Data d'adquisició 01.01.X1.
- Preu d'adquisició de la participació: 72.000 u. m.
- Patrimoni net de la dependent en el moment de l'adquisició:
 - Capital: 50.000 u. m.
 - Reserves: 30.000 u. m.
- El valor comptable de tots els actius i passius de B coincideix amb el valor de mercat.

El primer que fem és calcular la diferència de primera consolidació:

	Import
Valor comptable de la participació en B	72.000
– Part proporcional de PN 100% de (50.000 + 30.000)	–80.000
Fons de comerç	–8.000

Com podeu veure, per a calcular aquesta diferència no ha estat necessari fer cap ajust en la valoració dels elements patrimonials de B, ja que el valor comptable coincideix amb el valor de mercat. Per tant, el patrimoni net de la societat dependent no ha estat objecte d'ajust.

Hem pagat 72.000 u. m. per una participació que té un valor de 80.000 u. m. (ja a valor raonable) i es genera una diferència negativa de consolidació (hem pagat un preu inferior al valor de l'empresa). Com que hem pagat de menys, vol dir que hem generat un benefici que la normativa de consolidació ens diu que haurem de reconèixer com a ingrés, de manera que l'eliminació inversió-PN seria:

Vegeu també

Els increments o les disminucions de les participacions es tracten en l'apartat "Incrementos i decrements en la inversió i situacions de pèrdua de control" d'aquest mòdul.

Balanç		D	H
	Capital	50.000	
	Reserves	30.000	
	PiG		8.000
	Inversió en B		72.000

PIG		D	H
	PiG	8.000	
	Diferència negativa de consolidació		8.000

Fixeu-vos que, respecte de l'exemple anterior, hi ha una diferència fonamental. En aquest cas, com que ens trobem amb una diferència negativa, la normativa ens permet reflectir-la com un ingrés. Per tant, el resultat del grup es veu incrementat en 8.000. Aquest resultat es reflecteix per partida doble, en un primer moment en el balanç i a continuació en el compte de resultats. És important entendre que, en tots dos casos, estem incrementant el resultat en 8.000. Però, com sabeu, el resultat de les empreses figura tant en el balanç com en el seu compte de resultats i, per tant, si ho modifiquen en un, ho hem de modificar en l'altre.

Vegeu també

S'ampliarà informació sobre aquesta idea en el mòdul "Mètode d'integració global II".

Què passaria si trobéssim diferències entre el valor comptable i el valor de mercat d'algun dels elements patrimonials de la societat dependent?

Exemple de càlcul de diferència de primera consolidació i eliminació I-PN quan hi ha diferències de valoració en la societat dependent

Un grup facilita la informació següent:

- La societat M ha adquirit el 100% de les accions de F per 900 u. m.
- El patrimoni net de F en el moment de l'adquisició està compost per un capital de 300 u. m. i unes reserves de 500 u. m.
- L'entitat F té un immoble en el seu actiu. En el moment de la incorporació de la societat al grup aquest actiu estava comptabilitzat per 200 u. m., i el seu valor de mercat era de 250 u. m.

El primer que farem, igual que en l'exemple anterior, serà calcular la diferència de primera consolidació per a poder fer l'eliminació I-PN.

	Import
Valor comptable de la participació en F	900
- Part proporcional de PN ajustat 100% de (300 + 500 + 50)	-850
Fons de comerç	50

L'ajust de 50 u. m. correspon a l'actualització del valor immoble.

L'eliminació inversió-PN seria:

Balanz		D	H
	Capital (F)	300	
	Reserves (F)	500	
	Edifici (F)	50	
	Fons comerç	50	
	Inversió en F		900

Però aquí ens trobem amb una novetat, i és el **tipus impositiu**. En l'eliminació inversió - patrimoni net hem fet un ajust positiu en l'edifici per 50 u. m., que reflecteix l'actualització del seu valor per a posar-lo a valor de mercat. Ara bé, aquesta revaloració ha de reflectir l'efecte impositiu corresponent. És a dir, si l'edifici té un valor superior ara de 50 u. m. s'ha de reflectir un efecte impositiu pel "futur valor més alt del benefici d'una possible venda". De manera que, a més de l'eliminació I-PN, haurem de fer l'ajust següent:

Balanz		D	H
	Fons Comerç	15	
Passiu per impost diferit (479)			15

Suposant que el tipus impositiu és del 30%, l'import de l'ajust és de 15, el 30% de 50.

En aquests casos l'ajust per l'efecte fiscal afectarà la valoració inicial del fons de comerç, o diferència negativa si escau (art. 70.3 de les NOFCAC).

1.3. La participació dels socis externs

En el primer exemple que hem posat en l'apartat anterior, hem considerat que A posseïa un 100% del capital de la societat B. Però, per descomptat, sovint les societats no adquireixen la totalitat de les accions de la societat dependent, sinó que adquireixen un percentatge inferior. En aquest cas, en fer la consolidació mitjançant el mètode d'integració global, ens apareixerà en el patrimoni net del balanç consolidat una partida que reflecteix el valor del grup que no pertany a la societat dominant i que pertany a altres socis, que denominarem *socis externs*.

Els socis externs són considerats per la normativa mercantil³ com una partida del patrimoni net del grup consolidat.

⁽³⁾Article 45.4 del Codi de comerç.

Els **socis externs** es poden definir com la partida del balanç consolidat que reflecteix el percentatge de la societat dependent que no és a les mans de la societat dominant. Aquesta s'ha de classificar en una partida separada dins del patrimoni net.

Vegem-ne un exemple.

Exemple de càlcul de diferència de primera consolidació i eliminació I-PN amb participació inferior al 100%

Un grup facilita la informació següent:

- La societat dominant A té el 80% de les accions de la societat B.
- Data d'adquisició: 01.01.X1.
- Preu d'adquisició de la participació: 82.000 u. m.
- Patrimoni net de la dependent en el moment de l'adquisició:
 - Capital: 50.000 u. m.
 - Reserves: 30.000 u. m.
- El valor comptable de tots els actius i passius de B coincideix amb el valor de mercat.

El primer que fem és calcular la diferència de primera consolidació:

	Import
Valor comptable de la participació en F	82.000
– Part proporcional de PN ajustat 80% de (50.000 + 30.000)	–64.000
Fons de comerç	18.000

Ara hem obtingut un fons de comerç de 18.000. Per què? Perquè hem pagat 82.000 per una empresa que té un valor de 64.000 (nosaltres ara només hem comprat el 80%) i, per tant, hem reconegut un sobrevalor en l'empresa de 18.000 u. m.

A socis externs: 20% de 80.000 = 16.000 u. m.

L'eliminació inversió-PN seria:

		D	H
Balanç	Capital	50.000	
	Reserves	30.000	
	Fons de comerç	18.000	
	Inversió en B		82.000
	Socis externs		16.000

La participació dels socis externs sempre està valorada a valor de mercat (de la primera consolidació) i figurarà en el balanç consolidat dins del patrimoni net del grup.

Què passaria si, amb una participació inferior al 100%, trobéssim diferències de valoració en la societat dependent?

Exemple de càlcul de diferència de primera consolidació i eliminació I-PN quan hi ha diferències de valoració en la societat dependent i la participació de la societat dominant no és del 100%

Un grup facilita la informació següent:

- La societat M ha adquirit el 70% de les accions de F per 600 u. m.

- El patrimoni net de F en el moment de l'adquisició està compost per un capital de 300 u. m. i unes reserves de 500 u. m.
- L'entitat F té un immoble en el seu actiu. En el moment de la incorporació de la societat al grup aquest actiu estava comptabilitzat per 200 u. m. i el seu valor de mercat era de 250 u. m.
- El tipus impositiu és del 30%.

El primer que farem, igual que en l'exemple anterior, serà calcular la diferència de primera consolidació per a poder fer l'eliminació I-PN.

	Import
Valor comptable de la participació en F	600
- Part proporcional de PN ajustat 70% de (300 + 500 + 50)	-595
Fons de comerç	5

L'ajust de 50 u. m. correspon a l'actualització de valor immoble.

Socis externs: 30% de 850 (el patrimoni net, incloent-hi la diferència en el valor de l'edifici) = 255.

I, per tant, l'eliminació inversió-PN seria:

		D	H
Balanç	Capital (F)	300	
	Reserves (F)	500	
	Edifici (F)	50	
	Fons comerç	5	
	Inversió en filial A		600
	Socis externs		255

Ens tornem a trobar amb la novetat del **tipus impositiu**. En l'eliminació inversió - patrimoni net hem reflectit un ajust positiu en l'edifici per 50 u. m. que mostra l'actualització del seu valor per a posar-lo a valor de mercat. Ara bé, aquesta revaloració ha d'incloure l'efecte impositiu corresponent. És a dir, si l'edifici té un valor superior ara de 50 u. m. s'ha de reflectir un efecte impositiu pel "futur valor més alt del benefici d'una possible venda". De manera que, a més de l'eliminació I-PN, haurem d'elaborar l'ajust següent:

		D	H
Balanç	Fons Comerç	10,5	
	Socis externs	4,5	
	Passiu per impost diferit (479)		15

L'import de l'ajust és de 15, ja que és el 30% de 50. A partir d'això repartim l'impacte entre la matriu (70% de 15) i els socis externs (30% de 15).

1.4. Incidència de les subvencions i els ajustos per canvi de valor en primera consolidació

Amb l'aprovació del Pla general de comptabilitat el desembre de 2007, dins del patrimoni net de les empreses es recullen dues partides, com ara les subvencions no reintegrables i els ajustos per canvi de valor. Les **subvencions** corresponen a fons obtinguts per l'empresa en principi no exigibles i els **ajustos per canvi de valor** corresponen a modificacions de patrimoni net procedents d'ajustos de valoració que, per la seva casuística especial, no han pogut ser reflectits directament en el compte de resultats. Cal recordar aquí que totes dues partides es mostren, en el balanç, netes de l'efecte impositiu, és a dir, una vegada deduït l'impost de societats.

En el cas de la consolidació d'estats financers, aquestes partides s'hauran de tractar com qualsevol altra partida del patrimoni net de la societat dependent a l'efecte de l'eliminació I-PN.

Vegem un exemple que ens ho aclareixi.

Exemple de càlcul d'eliminació I-PN considerant la presència tant de subvencions com d'ajustos per canvi de valor en el balanç de la societat dependent en el moment de la consolidació

El grup facilita la informació següent:

- La societat D ha adquirit el 70% de les accions de A per 800 u. m.
- El patrimoni net de A en el moment de l'adquisició està compost per:
 - Un capital de 300 u. m.
 - Unes reserves de 550 u. m.
 - Una subvenció no reintegrable (compte 130) per un import de 105 u. m. (neta d'impostos).

Un ajust positiu per variació de valor (compte 133) per un import de 175 u. m. (neta d'impostos). Aquest compte està vinculat a una variació positiva de valor en uns actius financers classificats en la categoria de disponible per a la venda.

- En tots els actius el seu valor comptable coincideix amb el valor de mercat.

El primer que fem és calcular la diferència de primera consolidació:

	Import
Valor comptable de la participació en A	800
– Part proporcional de PN 70% de (300 + 550 + 105 + 175)	–791
Fons de comerç	9

El PN no ha estat objecte d'ajust, ja que el valor comptable de tots els actius i passius de la societat adquirida coincideix amb el valor de mercat.

Socis externs: 30% de 1.130 (patrimoni net) = 339.

I, per tant, l'eliminació inversió-PN seria:

		D	H
Balanç	Capital (A)	300	
	Reserves (A)	550	
	Subvencions (A)	105	
	Ajust canvi valor (A)	175	
	Fons comerç	9	
	Inversió en A		800
	Socis externs		339

És important assenyalar que el cas que hem plantejat correspon a una eliminació I-PN, en què tant les subvencions com els ajustos per canvi de valor ja figuraven en el balanç de la societat dependent en el moment de dur a terme la consolidació. Les situacions en què les subvencions o els ajustos per canvi de valor apareixen després de la data de primera consolidació es tracten en apartats posteriors.

1.5. Casos particulars

Las situaciones que hem plantejat fins ara són les que es produeixen amb més freqüència en els grups de societats, participacions directes de societats dominants o dependents, en què l'adquisició de control ha tingut lloc en un sol moment. No obstant això, ens podem trobar amb situacions, potser no tan freqüents però que no per això deixen de ser rellevants, com les **adquisicions per etapes** i la presència, en la societat dependent, d'un **fons de comerç individual**.

1.5.1. L'adquisició per etapes

Quan el control sobre una societat dependent s'adquireix mitjançant inversions successives, les normes de consolidació⁴ denominen aquest procés **adquisició per etapes**. En aquest cas, la societat dominant no ha adquirit el control en una única compra d'accions, sinó que ha efectuat diverses adquisicions fins a aconseguir el control de la societat dependent. La data d'adquisició i, per tant, la de càlcul de la diferència de primera consolidació, serà aquella en què la societat dominant hagi adquirit el control sobre la societat dependent.

⁽⁴⁾Apartat 3 de l'article 26 de les NOFCAC.

En les adquisicions per etapes, les regles⁵ que s'han de seguir són:

⁽⁵⁾Segons l'article 26 de les NOFCAC.

1) Per al càlcul de la **diferència de primera consolidació**, les participacions prèvies a la data d'adquisició que la societat dominant tenia sobre la societat dependent s'hauran de valorar a valor raonable. Això probablement requerirà un ajust que tindrà un efecte patrimonial sobre aquesta societat dependent. D'aquesta manera, en l'eliminació I-PN es posarà de manifest un nou impacte patrimonial que té com a origen la variació de valor experimentada pel fons de comerç implícit en la participació prèvia, des de la data en què es va produir

la inversió. La diferència que sorgeix en eliminar la participació prèvia es reconeix en el compte de pèrdues i guanys com un resultat atribuït a la societat dominant.

En les **combinacions de negocis per etapes**, els instruments de patrimoni de la societat dependent, que el grup tingui abans de l'adquisició del control, s'han d'ajustar al seu valor raonable en la data d'adquisició, reconeixent en la partida 16.b), 18.b) o 20) del compte de pèrdues i guanys consolidat, segons com pertoqui, la diferència amb el valor comptable previ.

2) A partir d'això, i per a calcular el **fons de comerç**, s'afegeix a la contraprestació lliurada en el moment d'exercir el control el **valor raonable en la data d'adquisició de qualsevol participació prèvia al capital de la societat adquirida**. L'import agregat es compara amb l'import en percentatge del PN (ajustat pels ajustos valoratius en actius/passius amb data d'adquisició).

Vegem-ho mitjançant un exemple.

Exemple de càlcul de la diferència de consolidació i eliminació I-PN en el cas de consolidació per etapes

Un grup facilita la informació següent:

- La societat X, SA, adquireix el control de la societat Y, SA, mitjançant la compra de les seves accions en les etapes següents:
 - El 10% de les accions per un preu de 1.200 u. m. (1 de gener de X1). En aquesta data el PN de Y, SA, estava format per un capital de 10.000 u. m. i unes reserves de 1.000 u. m.
 - El 20% de les accions per un preu de 2.500 u. m. (1 de gener de X2). En aquesta data el PN de Y, SA, estava format per un capital de 10.000 u. m. i unes reserves de 2.000 u. m.
 - El 30% de les accions per un preu de 4.000 u. m. (1 de gener de X3). En aquesta data el PN de Y, SA, estava format per un capital de 10.000 u. m. i unes reserves de 3.200 u. m.
- En la data d'adquisició del control el valor de tots els actius de la societat Y, SA coincideix amb el valor de mercat.

En primer lloc, haurem d'ajustar els instruments de patrimoni de la societat dependent Y al seu valor raonable en la data d'adquisició de control (1 de gener de X3).

En aquest sentit fem la fórmula següent, tenint en compte que el valor raonable del 30% és de 4.000 u. m.:

4.000 u. m. → 30% de la participació

X → 10% de la participació

Aïllant obtenim que $X = 1.333,333$ (el 10% de la participació). Per tant, podríem confeccionar la taula següent:

	Valor de cost	Valor raonable 1.1.X3	Diferència (PiG) (valor raonable menys cost)
10% de les accions (1.1.X1)	1.200	1.333,33	133,33
20% de les accions (1.1.X2)	2.500	2.666,66	166,66
30% de les accions (1.1.X3)	4.000	4.000,00	
Total	7.700	8.000,00	300.00

Per tant:

	Import
Valor raonable de la participació en Y	8.000
– Part proporcional de PN a 1.1.X3 60% de (13.200)	–7.920
Fons de comerç	80

El PN de Y no ha estat objecte d'ajust, ja que el valor comptable de tots els actius i passius de la societat adquirida coincideix amb el valor de mercat.

Socis externs: 40% de 13.200 = 5.280 u. m.

Per tant, els ajustos que s'hi han de fer serien:

1) Per l'actualització del valor de les accions de la filial, adquirides abans de la data d'adquisició o control, per a adequar-les al seu valor raonable:

Balanç		D	H
	Inversió en Y	300	
	PiG (X)		300

2) I per l'eliminació inversió - patrimoni net:

Balanç		D	H
	Capital (Y)	10.000	
	Reserves (Y)	3.200	
	Fons de comerç	80	
	Inversió en Y		8.000
	Socis externs		5.280

1.5.2. El fons de comerç individual

Es podria donar el cas que la societat dependent, en el moment de ser adquirida per la societat dominant, tingui en el seu balanç un fons de comerç individual, probablement procedent d'una adquisició anterior que va fer aquesta societat dependent.

En aquest cas, la normativa de consolidació⁶ estableix que aquest fons de comerç individual minora el patrimoni net de la societat dependent i que, en el moment d'efectuar l'eliminació I-PN, s'ha d'anul·lar per la part proporcional de control que la societat dominant exerceixi sobre la societat dependent.

⁽⁶⁾Article 26.1.b.

Per a determinar el **fons de comerç de consolidació**, haurem de comparar la contraprestació transferida (preu pagat per la participació en la dependent) més el valor raonable de les participacions prèvies (si escau i si la combinació de negocis s'ha fet per etapes) amb la part proporcional del patrimoni net de la societat dependent ajustada per les possibles diferències de valoració i minorada pel fons de comerç individual.

Vegem un exemple que ens ajudi a comprendre-ho.

Exemple de fons de comerç individual

La societat A adquireix el 80% de les accions de la societat B el 31.12.X2 per un import de 140.000 u. m. El balanç de B en aquesta data és el següent:

Balanç societat B el 31.12.X2	Import
Actiu	
Inversió immobiliària	160.000
Fons de comerç	25.000
Deutors comercials	32.000
Efectiu	12.000
Total	229.000
Patrimoni net i passiu	
Capital social	175.000
Reserves	35.000
Creditors llarg termini	19.000
Total	229.000

La valoració dels elements patrimonials de l'empresa B en aquesta data ens indica que el valor raonable de la inversió immobiliària és de 150.000 i que l'empresa no ha comptabilitzat una provisió en concepte d'indemnització per un import de 24.000 u. m.

El càlcul del fons de comerç el 31.12.X2 seria el següent:

	Import
Valor comptable de la participació en B	140.000
– Part proporcional de PN ajustat 80% de (175.000 + 35.000 – 10.000 – 24.000 – 25.000)	120.800
Fons de comerç	19.200

El patrimoni net de la societat B (175.000 + 35.000) ha de ser ajustat per la diferència de valoració (10.000 de la inversió immobiliària i 24.000 de la subvenció per indemnització) i minorada pel fons de comerç individual que posseeix (25.000).

I l'eliminació I-PN seria:

Balanz		D	H
	Capital social B	175.000	
	Reserves B	35.000	
	Fons de comerç de consolidació	19.200	
	Inversió en B		140.000
	Fons de comerç de B		20.000
	Inversió immobiliària		10.000
	Provisió		24.000
	Socis externs		35.200

Notes:

- En què el fons de comerç individual de B s'elimina per un import de 20.000 u. m. (25.000 × 80%).
- I els socis externs es calculen com el 20% del patrimoni ajustat de B (175.000 + 35.000 – 10.000 – 24.000) sense tenir en compte el fons de comerç individual, ja que es considera que el fons de comerç és un tema de la matriu (que és qui el genera) i, per tant, no ha d'afectar els socis externs.

I reflectim a continuació l'efecte impositiu:

Balanz		D	H
	(474) Actiu per impost diferit	10.200	
	Fons de comerç de consolidació		8.160
	Socis externs		2.040

2. Eliminació I-PN en consolidacions posteriors

2.1. Les reserves en societats consolidades

Una vegada feta la primera consolidació el grup ha de continuar fent en cada exercici les consolidacions oportunes integrant els balanços i els comptes de pèrdues i guanys de les societats pertanyents al grup. Aquestes consolidacions es denominen *consolidacions posteriors*.

En les consolidacions posteriors s'han de tenir en compte les etapes habituals del procés de consolidació (homogeneïtzació, agregació, eliminacions i formulació).

En fer el procés de consolidació en exercicis posteriors, ens hem de plantejar sempre l'eliminació I-PN. En aquest sentit recordeu que, quan s'elaboren els comptes anuals consolidats en exercicis posteriors, la base de partida és el balanç i el compte de pèrdues i guanys individuals de les empreses afectades del grup. I tingueu en compte que aquests comptes individuals no inclouen les partides sorgides en la primera consolidació, com el fons de comerç o revaloracions d'actius.

Per aquests motius, i d'acord amb l'article 28 de les NOFCAC, l'eliminació I-PN en consolidacions posteriors s'ha de fer en els mateixos termes que els establerts per a la mateixa eliminació en primera consolidació, considerant els valors de patrimoni net que figuren en aquest moment posterior en les societats consolidades.

En **consolidacions posteriors** s'han de considerar la partida d'actiu que la dominant manté sobre la filial, les partides de patrimoni net de la filial existents en primera consolidació, la variació de patrimoni net de la filial (en relació amb la primera consolidació), el fons de comerç que va sorgir en la primera consolidació i els valors dels actius i passius en primera consolidació.

En relació amb les partides existents en el balanç actual respecte de la situació en primera consolidació:

- La **inversió financera (actiu) que la dominant manté sobre la filial**: s'ha d'eliminar de nou.

- La **xifra de capital de la filial** (suposem que no ha variat): s'ha d'eliminar de nou.
- Les **reserves de la filial**: s'han d'eliminar.

En relació amb el fons de comerç sorgit en primera consolidació i la valoració dels actius/passius que subsisteixin:

- El **fons de comerç sorgit en primera consolidació**: ha de figurar en el balanç en la data posterior (excepte que s'hagi deteriorat). Això implica donar d'alta de nou el fons de comerç sorgit en la primera consolidació.
- Els **valors dels actius i passius que hagin estat revaloritzats en primera consolidació**: es mantindran en els valors que tenien en primera consolidació, excepte que hagin perdut valor. En cap cas no es revaloritzen per sobre del valor fixat en primera consolidació.

No ens cansem de recordar que per a fer la consolidació posterior partim dels balanços individuals de les empreses del grup. Aquests balanços, com que són comptes individuals, no contenen els efectes de la primera consolidació.

En relació amb la variació de patrimoni net en la societat dependent, s'ha d'atribuir al grup i als socis externs en funció de la seva participació en el capital d'aquesta.

La **diferència del patrimoni net** generada per la societat dependent des de la data d'adquisició s'ha d'atribuir al grup (segons el percentatge de domini) i als socis externs (en funció del seu percentatge de participació).

En relació amb l'excés o defecte de patrimoni net generat per la societat dependent des de la data d'adquisició, s'ha de tenir en compte que aquesta variació pot tenir l'origen en el següent:

- Augment o disminució de reserves.
- Aparició de subvencions en capital rebudes després de la data d'adquisició.
- Ajustos per canvi de valor comptabilitzats després de la data d'adquisició.

En cas que la variació de patrimoni net estigui motivada per un augment o una disminució de reserves (resultats no distribuïts generats des de la data d'adquisició), la part atribuïble a la societat dominant ha de figurar en l'epígraf "Reserves" del balanç consolidat. En la memòria s'ha de desglossar l'import esmentat sota el nom de "Reserves en societats consolidades" (RSC).

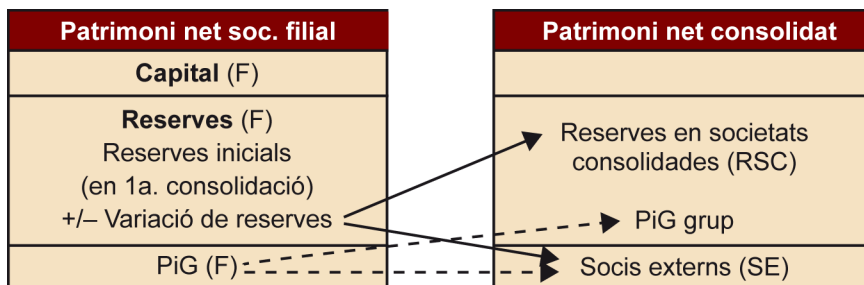
Reserves en societats consolidades (RSC) = variació de reserves des de la data d'adquisició pel percentatge de domini.

La part de l'increment de reserves de la societat dependent atribuïble als socis externs s'ha d'inscriure en el patrimoni net del balanç consolidat en la subgrupació "Socis externs". En la memòria s'ha d'incloure la informació sobre la composició del seu saldo.

Finalment tingueu en compte que per a fer l'eliminació I-PN en consolidacions posteriors s'han d'eliminar les transferències fetes al compte de pèrdues i guanys dels ajustos per canvi de valor i de les subvencions, donacions i llegats rebuts, existents en la data d'adquisició. En apartats posteriors s'explica com es fan aquestes eliminacions i se'n veuen exemples.

Vegeu també

Les variacions de patrimoni net per subvencions, donacions i llegats rebuts després de la data d'adquisició i els nous ajustos per canvi de valor es detallen en el subapartat "Incidència de les subvencions i ajustos per canvi de valor en les consolidacions posteriors" d'aquest mòdul.

Esquema de l'eliminació I-PN en exercicis posteriors i reserves en societats consolidades

2.1.1. Com fem l'eliminació I-PN?

Per a fer l'eliminació I-PN ens basarem en les dades actuals sobre el patrimoni net que ens proporciona el balanç de la societat dependent i tenint en compte la variació de reserves que s'han produït des de la data d'adquisició.

- El capital de la societat (F) s'elimina.
- Les reserves de la societat (F) s'han d'eliminar íntegrament tenint en compte que la **variació de reserves** (F) en relació amb la primera consolidació s'atribueix al següent:
 - Variació de reserves × percentatge de domini, s'atribueix a reserves grup (RSC).
 - Variació de reserves % participació SE, s'atribueix a SE.
- El fons de comerç s'activa de nou (tret de deterioració).
- En cas que en la primera consolidació hagi sorgit una diferència negativa de consolidació, l'import es comptabilitza amb abonament a reserves de la societat dominant. Això és a causa del fet que la diferència de primera consolidació es va imputar a pèrdues i guanys del grup consolidat en

l'exercici d'adquisició. En anys posteriors l'import de la diferència negativa de consolidació es reconeix com a reserves.

- Els valors d'actiu/passiu de la societat dependent es mantenen pel mateix import existent en primera consolidació (excepte deterioració).
- PiG de l'exercici (F):
 - $\text{PiG} \times \text{percentatge de domini}$, s'atribueix a resultat del grup.
 - $\text{PiG} \times \text{percentatge de participació SE}$, s'atribueix a SE.

		D	H
Balanç	Capital (F)	Xifra existent	
	Reserves (F)	Xifra existent (inicial + variació)	
	Fons de comerç	Valor de 1a. consolidació	
	Reserves (societat dominant) (per la diferència negativa de 1a. consolidació)		Valor de 1a. consolidació
	Inversió en F		Import de la inversió inicial
	Reserves en societats consoli- dades (RSC)		Variació reserves \times percentat- ge de domini
	Socis externs		Valor inicial + (variació reser- ves \times percentatge partic.)

Assentament tipus de l'eliminació I-PN en exercicis posteriors

Notes:

- El valor atribuït als socis externs ha de coincidir amb: patrimoni net \times percentatge de participació dels SE.
- La xifra de reserves s'anul·la en el "Deure", ja que se suposen reserves de saldo creditor. En cas de reserves de saldo deutor (pèrdues acumulades), aquesta partida s'eliminaria en l'"Haver".
- Seguint amb la nota anterior, en cas de reserves de saldo deutor, la partida RSC figuraria en el "Deure".

A continuació es presenta l'assentament tipus de la distribució del resultat (en balanç i en compte de pèrdues i guanys):

		D	H
Balanç	PiG (F)	Xifra existent del resultat de l'exercici de F	
	PiG grup		Xifra existent del resultat de l'exercici de F × percentatge de domini
	Socis externs (per atribució PiG)		Xifra existent del resultat de l'exercici de F × percentatge de participació

		D	H
PiG	PiG grup	Xifra existent del resultat de l'exercici de F × percentatge de domini	
	Socis externs (per atribució PiG)	Xifra existent del resultat de l'exercici de F × percentatge de participació	
	PiG (F)		Xifra existent del resultat de l'exercici de F

Els assentaments de distribució del resultat de F estan fets suposant que la societat F ha obtingut un resultat positiu (benefici). En el cas d'obtenir pèrdues, les anotacions de "Deure" i "Haver" es farien de manera inversa tant en balanç com en pèrdues i guanys.

Apliquem tot el que hem exposat a un exemple.

Exemple d'eliminació I-PN en consolidació posterior amb RSC

Un grup facilita la informació següent:

- La societat dominant A té el 60% de les accions de la societat B.
- Data d'adquisició: 01.01.X1.
- Preu d'adquisició de la participació: 52.000 u. m.
- Patrimoni net de la dependent en el moment de l'adquisició:
 - Capital: 50.000 u. m.
 - Reserves: 30.000 u. m.
- El valor comptable de tots els actius i passius de B coincideix amb el valor de mercat.
- En el moment de la consolidació inicial es va efectuar l'eliminació I-PN següent:

		D	H
Balanç	Capital	50.000	
	Reserves	30.000	
	Fons de comerç	4.000	
	Inversió en B		52.000
	Socis externs		32.000

- Tres anys després (01.01.X4) el patrimoni net de la societat B és de 90.000 u. m. Les reserves pugen a 40.000 u. m. i el capital no s'ha modificat.

En aquest supòsit l'increment de reserves de 10.000 u. m. (40.000 u. m. – 30.000 u. m.) s'ha d'atribuir el 60% al grup i el 40% als socis externs. Per tant:

- A "Reserves en societats consolidades": 60% de 10.000 = 6.000 u. m.
- A "Socis externs": 40% de 10.000 = 4.000 u. m.

I l'eliminació I-PN tres anys després (inicis de X4) seria:

		D	H
Balanç	Capital	50.000	
	Reserves	40.000	
	Fons de comerç	4.000	
	Inversió en B		52.000
	Reserves en societats consolidades (RSC)		6.000
	Socis externs		36.000

Notes:

- Recordeu que en la consolidació posterior ha de figurar el fons de comerç originat en la primera consolidació (52.000 – 60% de 80.000 = 4.000) –excepte en cas que s'hagi deteriorat.
- Així mateix, tingueu en compte que la partida "Socis externs" ha de reflectir la part proporcional del PN (actual) atribuïble als socis externs (40% de 90.000 = 36.000) o, el que donaria el mateix, la suma:
 - PN atribuïble en primera consolidació: 40% de 80.000 = 32.000
 - Part atribuïble de la variació de reserves: 40% de 10.000 = 4.000

Per a calcular la variació del patrimoni net i la realització de l'eliminació I-PN en consolidació posterior s'exclourà el resultat de l'exercici de la societat dependent. Aquest s'ha de calcular i atribuir al grup i als socis externs separatament.

Vegem un exemple que ens ajudi a comprendre-ho.

Exemple d'eliminació I-PN en consolidació posterior amb RSC, amb distribució del resultat

Un grup facilita la informació següent:

- La societat dominant A té el 60% de les accions de la societat B.
- Data d'adquisició: 01.01.X1.
- Preu d'adquisició de la participació: 52.000 u. m.
- Patrimoni net de la dependent en el moment de l'adquisició:
 - Capital: 50.000 u. m.
 - Reserves: 30.000 u. m.
- El valor comptable de tots els actius i passius de B coincideix amb el valor de mercat.
- En el moment de la consolidació inicial s'ha efectuat l'eliminació I-PN següent:

		D	H
Balanç	Capital	50.000	
	Reserves	30.000	
	Fons de comerç	4.000	
	Inversió en B		52.000
	Socis externs		32.000

- Tres anys després, amb data 31.12.X3, el patrimoni net de la societat B és de 100.000 u. m. Les reserves pugen a 40.000 u. m., el capital no s'ha modificat i la societat presenta un resultat corresponent a l'exercici X3 de 10.000 u. m.

En aquest supòsit l'increment de reserves de 10.000 u. m. s'ha d'atribuir el 60% al grup i el 40% als socis externs. Per tant:

- A "Reserves en societats consolidades": 60% de 10.000 = 6.000 u. m.
- A "Socis externs": 40% de 10.000 = 4.000 u. m.

I l'eliminació I-PN tres anys després (31.12.X3) seria:

		D	H
Balanç	Capital	50.000	
	Reserves	40.000	
	Fons de comerç	4.000	
	Inversió en B		52.000
	Reserves en societats consolidades (RSC)		6.000
	Socis externs		36.000

Notes:

- Recordeu que en la consolidació posterior ha de figurar el fons de comerç originat en la primera consolidació (52.000 – 60% de 80.000 = 4.000) –excepte en el cas que s'hagi deteriorat.

- Així mateix, tingueu en compte que la partida "Socis externs" ha de reflectir la part proporcional del PN (actual) atribuïble als socis externs (40% de 90.000 –el resultat el considerem després– = 36.000) o, el que donaria el mateix, la suma:
 - PN atribuïble en primera consolidació: 40% de 80.000 = 32.000
 - Part atribuïble de la variació de reserves: 40% de 10.000 = 4.000

I a més la part proporcional que els correspon del resultat de l'exercici (4.000 u. m.).

A més de l'eliminació I-PN en consolidacions posteriors, hem de fer l'assentament de distribució del resultat de la filial B que s'ha repartit entre la societat dominant (PiG grup) i els socis externs.

Balanç		D	H
	PiG (B)	10.000	
	PiG grup		6.000
	Socis externs (per atribució PiG)		4.000

PiG		D	H
	PiG grup	6.000	
	Socis externs (per atribució PiG)	4.000	
	PiG (B)		10.000

Nota: els socis externs, a més de reflectir la part proporcional del PN (actual), també inclouen la part proporcional que els correspon del resultat de l'exercici (4.000 u. m.).

Finalment, s'han de tenir en compte els ajustos sobre resultats d'exercicis anteriors (reserves) corresponents a operacions entre societats del grup.

Així mateix, s'eliminaran prèviament les correccions valoratives corresponents a la inversió en el capital de la societat dependent fetes després de la seva pertinença al grup.

2.2. Incidència de les subvencions i els ajustos per canvi de valor en les consolidacions posteriors

En el punt anterior s'ha tractat la modificació del PN per variació de reserves de la societat dependent. No obstant això, la variació de PN pot tenir origen en altres partides diferents dels fons propis. Ens referim a variacions de PN pel següent:

- Subvencions, donacions i llegats que figurin en el balanç i que no existien en la data d'adquisició.
- Ajustos per canvi de valor que figurin en el balanç de la societat dependent i que no existien en la data d'adquisició.

Vegeu també

Trobareu un exemple referent al cas global i l'explicació dels ajustos sobre resultats d'exercicis anteriors (reserves) tractats de manera global en el mòdul "Comptes anuals consolidats" i de manera específica en el mòdul "Mètode d'integració global II".

En aquests casos la part de l'import (segons tant per cent de participació) que correspongui a les partides esmentades ha de figurar en els epígrafs respectius del PN del balanç consolidat segons la seva naturalesa. En la memòria se n'ha de detallar l'import inclòs.

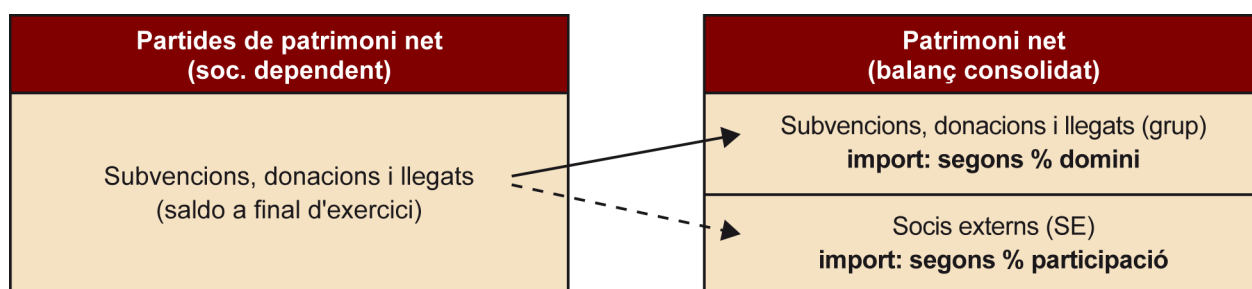
La part atribuïble als socis externs del patrimoni net generat per la societat dependent s'ha d'inscriure en el patrimoni net del balanç consolidat, en la subagrupació "Socis externs". En la memòria s'ha d'incloure la informació sobre la composició del seu saldo.

No obstant això, a causa de l'origen diferent que tenen totes dues partides, estudiarem separatament el tractament de les subvencions, donacions i llegats rebuts dels ajustos per canvi de valor.

2.2.1. Subvencions, donacions i llegats rebuts després de la data d'adquisició

Les subvencions, donacions i llegats rebuts després de la data d'adquisició són partides que figuren en el patrimoni net de l'entitat receptora i que es van traspasant a pèrdues i guanys d'acord amb la norma de valoració de subvencions (per exemple, en el cas d'una subvenció per a l'adquisició d'un immobilitzat, es traspassa a PiG en funció del ritme d'amortització de l'actiu).

En conseqüència, a l'efecte de consolidació, el saldo existent en cada exercici en el patrimoni net de la societat dependent, en la subagrupació "Subvencions, donacions i llegats" que correspongui a subvencions rebudes després de la data d'adquisició, s'han d'atribuir proporcionalment al grup (en l'epígraf de "Subvencions") i als socis externs d'acord amb la participació en el capital de la societat dependent.

Esquema de l'atribució de subvencions, donacions i llegats rebuts després de la data d'adquisició

Vegem-ho mitjançant un exemple.

Exemple d'eliminació I-PN en consolidació posterior amb subvencions, donacions i llegats (rebutos després de la data d'adquisició)

Un grup facilita la informació següent:

- La societat dominant A té el 60% de les accions de la societat B.
- Data d'adquisició: 01.01.X1.
- Preu d'adquisició de la participació: 52.000 u. m.
- El patrimoni net de la dependent en el moment de l'adquisició era:
 - Capital: 50.000 u. m.
 - Reserves: 30.000 u. m.
- El valor comptable de tots els actius i passius de B coincideix amb el valor de mercat.
- L'eliminació I-PN corresponent al moment inicial serà:

		D	H
Balanç	Capital	50.000	
	Reserves	30.000	
	Fons de comerç	4.000	
	Inversió en B		52.000
	Socis externs		32.000

- Tres anys després (01.01.X4), el patrimoni net de la societat B és de 100.000 u. m. i està configurat pel següent:
 - Les reserves pugen a 45.000 u. m.
 - Subvencions, donacions i llegats: 5.000 u. m.
 - Capital: no s'ha modificat.

En aquest supòsit, l'increment de reserves en relació amb la primera consolidació és de 15.000 u. m. Així mateix, la societat dependent B presenta una subvenció de capital (apareguda després de la data d'adquisició) amb un saldo net de 5.000 u. m.

Tant l'increment de reserves com el saldo de la subvenció rebuda s'han d'atribuir el 60% al grup (segons participació) i el 40% als socis externs. Per tant:

- A "Reserves en societats consolidades": 60% de 15.000 = 9.000
- Subvenció de capital atribuïble al grup: 60% de 5.000 = 3.000
- A "Socis externs": 40% (15.000 + 5.000) = 8.000 u. m.

I l'eliminació I-PN tres anys després (inicis de X4) seria:

Balanz		D	H
	Capital	50.000	
	Reserves	45.000	
	Subvencions, donacions i llegats	5.000	
	Fons de comerç	4.000	
	Inversió en B		52.000
	Reserves en societats consolidades (RSC)		9.000
	Subvencions, donacions i llegats (grup)		3.000
	Socis externs		40.000

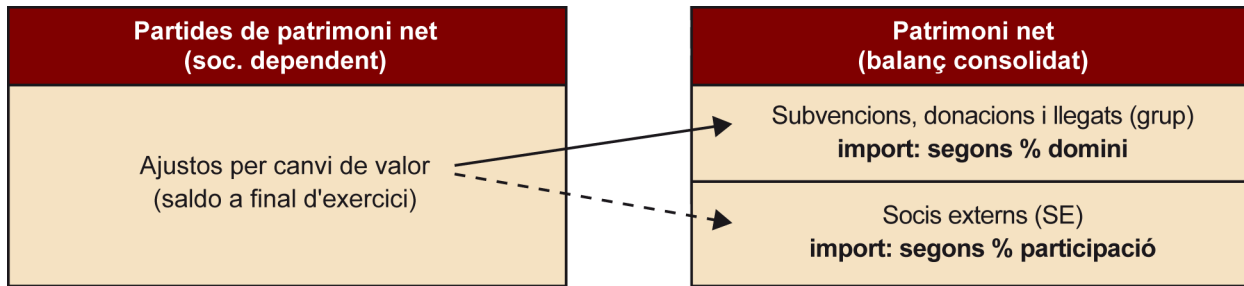
Notes:

- Recordeu que en la consolidació posterior ha de figurar el fons de comerç originat en la primera consolidació ($52.000 - 60\% \text{ de } 80.000 = 4.000$) –excepte en cas que s'hagi deteriorat.
- Així mateix, tingueu en compte que la partida "Socis externs" ha de reflectir la part proporcional del PN atribuïble als socis externs ($40\% \text{ de } 100.000 = 40.000$) o, el que donaria el mateix, la suma del següent:
 - PN atribuïble en primera consolidació: $40\% \text{ de } 80.000 = 32.000 \text{ u. m.}$
 - Part atribuïble de la variació de reserves: $40\% \text{ de } 15.000 = 6.000 \text{ u. m.}$
 - Part atribuïble a la subvenció de capital: $40\% \text{ de } 5.000 = 2.000 \text{ u. m.}$

2.2.2. Els ajustos per canvi de valor comptabilitzats després de la data d'adquisició

Els ajustos per canvi de valor nous que figurin després de la data d'adquisició en el patrimoni net del balanç de la societat dependent reflecteixen variacions de valor, netes d'impostos, d'actius financers classificats en la categoria disponibles per a la venda. Aquests ajustos de valor s'han d'actualitzar cada exercici i han de figurar en el balanç fins que no es produeixi l'alienació dels actius financers esmentats. En el moment de la venda es traspasa a pèrdues i guanys el saldo existent en aquest moment en el patrimoni net.

En conseqüència, a l'efecte de consolidació, el saldo existent en cada exercici en el patrimoni net de la societat dependent, en la subagrupació "Ajustos per canvi de valor", que correspongui a ajustos originats després de la data d'adquisició, s'han d'atribuir proporcionalment al grup (en l'epígraf "Ajustos per canvi de valor") i als socis externs d'acord amb la participació en el capital de la societat dependent.

Esquema d'atribució ajustos per canvi de valor després de la data d'adquisició

Vegem-ho mitjançant un exemple.

Exemple d'eliminació I-PN en consolidació posterior amb ajustos per canvi de valor (comptabilitzats després de la data d'adquisició)

El grup de l'exemple anterior (subapartat "Subvencions, donacions i llegats rebuts després de la data d'adquisició") facilita la informació següent amb data 01.01.X4 (tres anys després de la primera consolidació) en relació amb el patrimoni net de la societat B. El total del patrimoni net és de 96.000 u. m., compost pel següent:

- Les reserves pugen a 45.000 u. m. (inicialment 30.000 u. m.).
- Ajustos per canvi de valor: 1.000 u. m.
- Capital: no s'ha modificat (50.000 u. m.).

En aquest supòsit l'increment de reserves en relació amb la primera consolidació és de 15.000 u. m. Així mateix, la societat dependent B presenta ajustos per canvi de valor per un import de 1.000 u. m. (import sorgit de l'ajust en la valoració en actius financers classificats en la categoria de disponibles per a la venda fet després de la data d'adquisició).

Tant l'increment de reserves com el saldo de l'ajust per canvi de valor s'han d'atribuir el 60% al grup (segons participació) i el 40% als socis externs. Per tant:

- A "Reserves en societats consolidades": 60% de 15.000 = 9.000
- Ajustos per canvi de valor: 60% de 1.000 = 600
- A "Socis externs": 40% (15.000 + 1.000) = 6.400 u. m.

I l'eliminació inversió-PN tres anys després (inici de X4) seria:

		D	H
Balanç	Capital	50.000	
	Reserves	45.000	
	Ajustos per canvi de valor	1.000	
	Fons de comerç	4.000	
	Inversió en B		52.000
	Reserves en societats consolidades (RSC)		9.000
	Ajustos per canvi de valor (grup)		600
	Socis externs		38.400

Notes:

- Recordeu que en la consolidació posterior ha de figurar el fons de comerç originat en la primera consolidació ($52.000 - 60\% \text{ de } 80.000 = 4.000$) –excepte en cas que s'hagi deteriorat.
- Així mateix tingueu en compte que la partida "Socis externs" ha de reflectir la part proporcional del PN atribuïble als socis externs ($40\% \text{ de } 96.000 = 38.400$) o, el que donaria el mateix, la suma del següent:
 - PN atribuïble en primera consolidació: $40\% \text{ de } 80.000 = 32.000 \text{ u. m.}$
 - Part atribuïble de la variació de reserves: $40\% \text{ de } 15.000 = 6.000 \text{ u. m.}$
 - Part atribuïble a la subvenció de capital: $40\% \text{ de } 1.000 = 400 \text{ u. m.}$

Finalment, recordeu que els ajustos per canvi de valor poden figurar amb signe negatiu en el patrimoni net. Això passa quan la variació de valor dels actius financers disponibles per a la venda se situa per sota del valor de cost original. En aquest supòsit, a l'efecte de consolidació, s'ha de procedir de la mateixa manera que s'ha exposat anteriorment, però considerant-ho una disminució de patrimoni net.

És a dir, la part proporcional de la disminució de patrimoni net (variació negativa d'ajustos per canvi de valor per sota del cost) s'atribueix al grup i als socis externs respectivament. La part corresponent al grup ha de figurar amb signe negatiu en la partida corresponent i la part dels socis minoritaris minora la xifra final que ha de figurar en el balanç en la subagrupació "Socis externs".

2.2.3. Incidència de les subvencions i els ajustos per canvi de valor existents en primera consolidació

En el subapartat "Incidència de les subvencions i els ajustos per canvi de valor en primera consolidació" hem vist com es tracten les subvencions i els ajustos de valor presents en el patrimoni net de la societat dependent en el moment de la primera consolidació. Ara anem una mica més endavant i analitzarem la casuística d'aquestes subvencions i la seva repercussió en consolidacions posteriors.

Abans de res, heu de recordar que els imports existents en primera consolidació en concepte de subvencions de capital i ajustos per canvi de valor poden haver estat transferits al compte de pèrdues i guanys de l'empresa dependent (en la seva comptabilitat individual) i, per tant, en poden afectar el resultat.

En aquests casos l'article 28 de les NOFCAC estableix que per a fer l'eliminació I-PN en moments posteriors s'han d'eliminar les transferències fetes al compte de pèrdues i guanys tant de les subvencions, les donacions i els llegats com dels ajustos per canvi de valor.

És a dir, l'import de les subvencions, les donacions i els llegats i els ajustos per canvi de valor existents en la data d'adquisició no poden formar part del resultat consolidat en exercicis posteriors i, per tant, s'han d'eliminar. Així doncs, s'ha d'eliminar el resultat de la societat dependent vinculat a les transferències al compte de pèrdues i guanys de les partides esmentades.

Aquest fet no afectarà la valoració dels socis externs. Simplement la normativa de consolidació no permet que un patrimoni net existent en la data d'adquisició formi part del resultat de l'exercici en anys posteriors.

Per tant, el resultat s'ha d'eliminar en pèrdues i guanys i s'ha de tornar a considerar com un patrimoni net en primera consolidació.

Vegem com es fa mitjançant un exemple.

Eliminació I-PN en consolidació posterior amb subvencions de capital en la primera consolidació

Suposem que la societat D adquireix el 90% de les accions de F per un import de 1.450 u. m. En el moment de l'adquisició, el patrimoni net de F estava format pel següent:

- Un capital de 1.495 u. m.
- Una subvenció de 105 u. m. –neta d'impostos– (l'import brut de la subvenció puja a 150 u. m.).

En primera consolidació es va originar un fons de comerç de 10 u. m. per la diferència entre el cost de la inversió i el valor proporcional del PN:

$$1.450 - 90\% (1.495 + 105) = 10 \text{ u. m.}$$

	Import
Valor comptable de la participació en F	1.450
– Part proporcional de PN 90% de (1.495 + 105)	–1.440
Fons de comerç	10

L'eliminació I-PN en el primer any de la consolidació seria:

	D	H
Balanç		
Capital (F)	1.495	
Subvencions en capital (F)	105	
Fons de comerç	10	
Inversió en F		1.450
Socis externs		160

Un any després la societat F ha transferit al compte de pèrdues i guanys l'import total de la subvenció existent en primera consolidació (brut de 150 u. m.). No presenta noves reserves. El resultat net de l'exercici és de 155 u. m.

En aquest supòsit, en fer l'eliminació I-PN (un any després) haurem de tenir en compte que el resultat de la dependent F incorpora un ingrés net de 105 u. m., que s'haurà d'eliminar.

Per tant, l'eliminació en el balanç un any després serà:

		D	H
Balanç	Capital (F)	1.495	
	Subvencions en capital (F)	105	
	Fons de comerç	10	
	Inversió en F		1.450
	Socis externs		160

Observeu que hi incloem la subvenció inicial (encara que ja no existeix) i en l'eliminació següent l'anul·lem.

I anul·lem l'import de la subvenció neta transferida:

		D	H
Balanç	PiG (F)	105	
	Subvencions en capital (F)		105

Nota:

- La valoració prèvia dels socis externs és de 160 u. m. Aquesta correspon al 10% del patrimoni inicial en primera consolidació. No obstant això, aquesta valoració es veurà afectada per la distribució del resultat de l'exercici de la societat F.
- El resultat de l'exercici una vegada ajustat amb l'eliminació de la subvenció queda en: $155 - 105 = 50$ u. m.

Per tant, la valoració final dels socis externs una vegada atribuït el resultat de l'exercici és la següent:

Valoració socis externs (1 any després de la 1a. consolidació) (Considerant el resultat de l'exercici)	Import (u. m.)
Part proporcional del PN en 1a. consolidació (10% de 1.600 u. m.)	160
Atribució del resultat de l'exercici 10% de 50 u. m.	5
Total	165

Aquesta valoració dels SE coincideix amb el 10% del patrimoni net inicial una vegada incorporat el resultat de PiG (ajustat): 10% del patrimoni net $(1.495 + 105 + 50) = 165$ u. m.

I l'eliminació en el compte de pèrdues i guanys seria:

		D	H
PIG	Subvencions de capital transferides al resultat de l'exercici (746)	150	
	Impost de societats (630)		45
	PiG (F)		105

S'imputa l'import brut reconegut en el compte 746. Subvencions transferides al resultat de l'exercici i s'ajusta l'impost de societats.

En anys posteriors l'ajust es farà contra reserves de F. Per exemple, l'any següent (suposem que no hi ha reserves noves):

		D	H
Balanç	Capital (F)	1.495	
	Subvencions en capital (F)	105	
	Fons de comerç	10	
	Inversió en F		1.450
	Socis externs		160

Observeu que hi incloem la subvenció inicial (encara que ja no existeix) i en l'eliminació l'anul·lem.

I anul·lem l'import de la subvenció neta transferida ara amb càrrec a reserves (ja que procedeix d'anys anteriors):

		D	H
Balanç	Reserves (F)	105	
	Subvencions en capital (F)		105

Aquest doble ajust es podria fer en un sol assentament i quedaria:

		D	H
Balanç	Capital (F)	1.495	
	Reserves (F)	105	
	Fons de comerç	10	
	Inversió en F		1.450
	Socis externs		160

2.3. Incrementos i decrements en la inversió i situacions de pèrdua de control

2.3.1. Increment de la inversió i de la participació

Una vegada establert el control, les modificacions en la participació de la dominant sobre la societat dependent queden regulades en l'article 29 de les NOFCAC. Aquestes operacions es consideren operacions amb títols de patrimoni propis. És a dir, **operacions entre socis**.

El concepte **títols de patrimoni propi** es refereix a les accions o participacions en el capital de la filial que tenen tant la societat dominant com els socis externs.

Transaccions entre socis

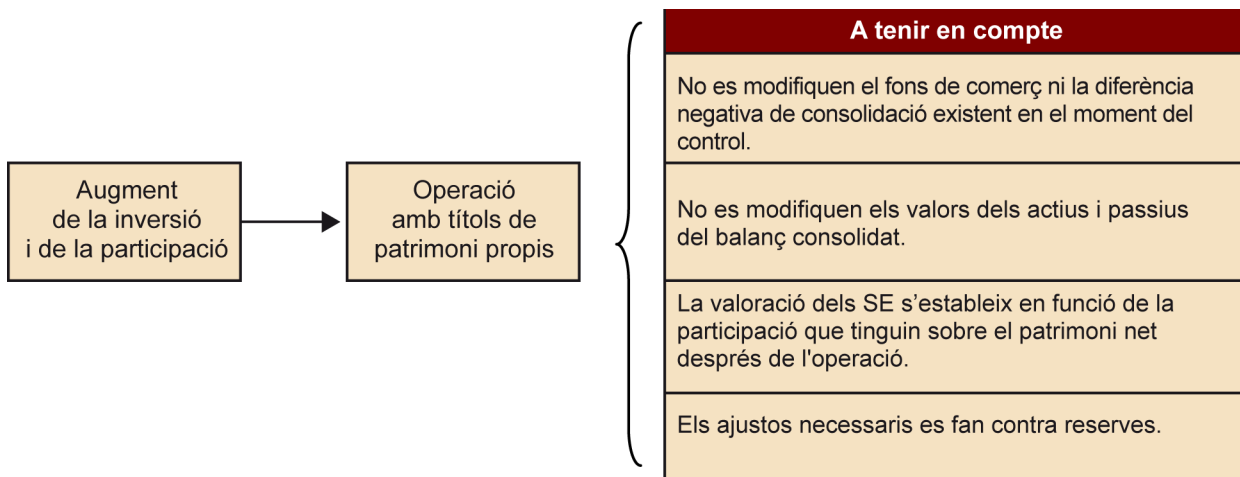
Recordeu que l'article 45.4 del Codi de comerç considera els socis externs com una partida del patrimoni net; per tant, les transaccions entre la societat dominant i els socis externs es consideren transaccions entre socis.

En aquest apartat plantegem el cas d'increment de la inversió acompanyada per un increment de la participació. És a dir, l'entitat fa una inversió addicional que li dona més control sobre la societat dependent.

En aquest sentit les normes de consolidació estableixen una sèrie de criteris que cal tenir en compte en el moment de fer l'eliminació I-PN.

Per aquest motiu s'han d'observar els criteris següents:

- 1) L'operació no modifica el fons de comerç ni el de la diferència negativa reconeguda.
- 2) Per tant, el fons de comerç queda fixat en el moment del control. Les adquisicions posteriors no donen lloc a cap variació del fons de comerç.
- 3) Tampoc no es modifiquen els valors dels actius o passius del balanç consolidat.
- 4) La participació dels SE en el patrimoni net de la societat dependent es mostra, en el balanç consolidat, en funció del percentatge de participació que tercers aliens al grup tinguin en el capital de la societat dependent, una vegada feta l'operació.
- 5) Els ajustos necessaris per a calcular la diferència entre el valor d'adquisició i la diferència de consolidació es fan contra reserves de la societat, que augmenta la seva participació.

Esquema de l'increment de la inversió i de la participació

Vegem-ho mitjançant un exemple.

Exemple d'eliminació I-PN amb increment de la inversió i de la participació

L'empresa D va adquirir al gener de l'any X1 el 70% de les accions d'una altra societat F per un import de 30.000 u. m. El patrimoni net de la societat dependent era de 40.000 u. m. (capital de 35.000 i reserves de 5.000). En tots els actius coincideix la valoració comptable amb la de mercat.

Quatre anys més tard, la mateixa societat compra un 10% adicional de les accions de la societat dependent. El cost de les noves accions és de 10.000 u. m. i el patrimoni net existent en la data de la nova compra era de 50.000 u. m. (capital de 35.000 i reserves de 15.000). Amb aquesta compra adicional el percentatge de participació se situa en el 80%.

L'eliminació I-PN en primera consolidació va ser la següent:

		D	H
Balanç	Capital (F)	35.000	
	Reserves (F)	5.000	
	Fons de comerç (30.000 – 70% PN de F en 1a. cons. – 40.000 –)	2.000	
	Inversió en F		30.000
	Socis externs		12.000

Vegem la situació quatre anys més tard abans de la compra del 10% adicional

La situació patrimonial de la societat F és la mateixa que en la primera consolidació, a excepció del fet que les reserves han passat de 5.000 u. m. a 15.000 u. m. (increment de 10.000 u. m. en relació amb la primera consolidació). Per tant, la distribució de l'increment de reserves seria:

- A reserves en societats consolidades (RSC) = $10.000 \times 70\% = 7.000$ u. m.
- Atribuïble a socis externs (SE) = $10.000 \times 30\% = 3.000$ u. m.

I l'assentament d'eliminació I-PN posterior seria:

Balanz		D	H
	Capital (F)	35.000	
	Reserves (F)	15.000	
	Fons de comerç	2.000	
	Inversió en F		30.000
	Reserves en societats consolidades (RSC)		7.000
	Socis externs (12.000 + 3.000)		15.000

I ara s'efectua la compra del 10% adicional

Consideracions:

- Compra del 10% adicional: del 70% passa al 80%
- Cost: 10.000 u. m.
- Patrimoni net (capital de 35.000 + reserves de 15.000): 50.000 u. m.
- Valor proporcional del patrimoni net: 10% de 50.000 = 5.000 u. m.
- Diferència entre el cost de la compra i el valor del proporcional del PN = 5.000

	Import
Valor de cost de la compra del 10% adicional d'accions de F	10.000
- Part proporcional de PN 10% de (35.000 + 15.000)	-5.000
Diferència	5.000

La diferència entre el cost i el valor proporcional del PN s'ajusta contra reserves de la societat dominant i no implica un augment del fons de comerç.

- Socis externs: 20% de 50.000 = 10.000
- Reserves en soc. consolidades: 70% de 10.000 = 7.000 (l'increment de reserves ha estat de 10.000 × percentatge de participació durant el període en què s'han generat les reserves, que era d'un 70%).

Balanz		D	H
	Capital (F)	35.000	
	Reserves (F)	15.000	
	Fons de comerç	2.000	
	Reserves (D)	5.000	
	Inversió en F (30.000 + 10.000)		40.000
	Reserves en societats consolidades (RSC)		7.000
	Socis externs (20% de 50.000)		10.000

Notes:

- La diferència de 5.000 u. m. entre el valor de cost i la part proporcional es considera una operació amb títols de patrimoni propi.
- El fons de comerç es manté en 2.000 u. m.
- La diferència sorgida per l'increment de participació s'ajusta contra una reducció de reserves de la societat dominant.
- Els socis externs passen a tenir un percentatge de participació del 20%. I el seu valor atribuïble en el balanç consolidat queda en 10.000.

$$SE = \text{patrimoni net} \times \text{percentatge de participació} \rightarrow 50.000 \times 20\% = \mathbf{10.000 \text{ u. m.}}$$

- Addicionalment, es planteja el valor de les reserves en societats consolidades. Aquest valor, en la data de la nova adquisició, es manté en l'import de 7.000 u. m. que tenia fins aleshores.

La variació negativa de "Reserves" (D) i la partida de "Reserves en societats consolidades" figuren agrupades en el patrimoni net del balanç consolidat.

En l'eliminació les exposem de manera separada, ja que en la memòria consolidada s'ha de proporcionar informació sobre els moviments de les partides de reserves i l'origen de les variacions.

2.3.2. Decrement de la inversió i de la participació sense pèrdua del control

En aquest subapartat plantegem el cas d'un decrement de la inversió i de la participació. És a dir, l'entitat ven una part de la inversió, però encara exerceix el control sobre la societat dependent.

En aquest sentit, les normes de consolidació estableixen una sèrie de criteris que s'han de tenir en compte en el moment de fer l'eliminació I-PN:

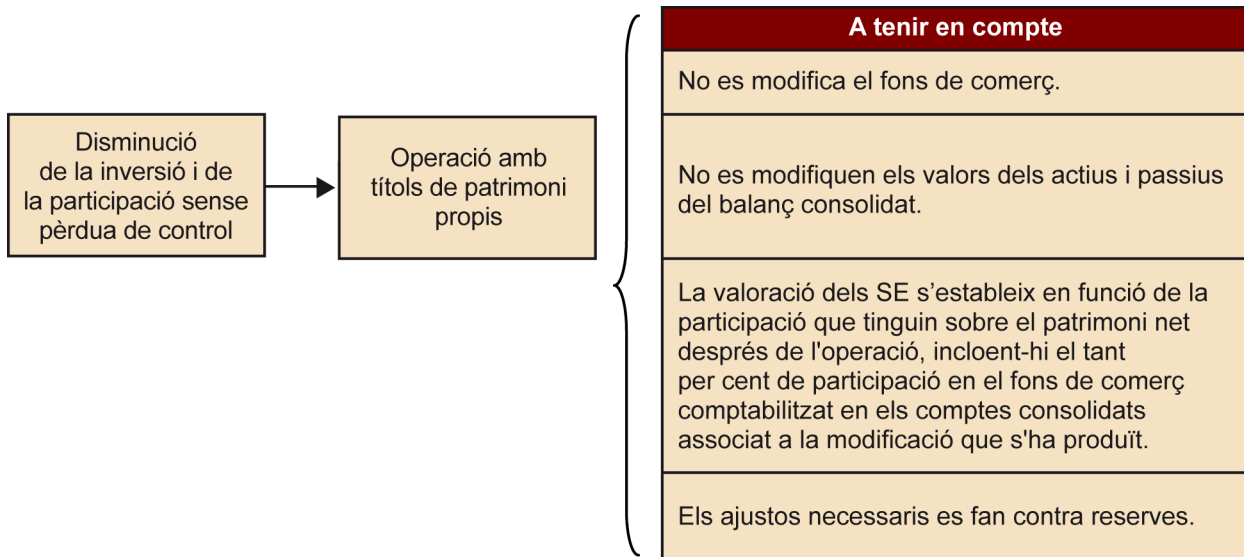
- 1) L'operació no modifica el fons de comerç ni el de la diferència negativa reconeguda.
- 2) Per tant, el fons de comerç queda fixat en el moment del control.
- 3) Tampoc no es modifiquen els valors dels actius o passius del balanç consolidat.
- 4) La participació dels SE en el patrimoni net de la societat dependent es mostra, en el balanç consolidat, en funció del percentatge de participació que tercers aliens al grup posseeixin en el capital de la societat dependent, una vegada feta l'operació, **incloent-hi, en conseqüència, el percentatge de participació en el fons de comerç comptabilitzat en els comptes consolidats associat a la modificació que s'hi ha produït.**
- 5) Els ajustos necessaris per a calcular la diferència entre el valor d'adquisició i la diferència de consolidació es fan contra reserves de la societat que augmenta la seva participació.

Criteris

Aquests criteris es basen en el concepte esmentat en el subapartat "Increment de la inversió i de la participació": que es tracta d'una operació amb títols de patrimoni propi.

Vegeu també

En el punt 1) del cas 8 resolt de l'apartat "Casos resolts" d'aquest mòdul podeu trobar un exemple del que hem exposat en aquest subapartat.

Esquema del decrement de la inversió i de la participació sense pèrdua de control

2.3.3. Situacions de pèrdua de control

En el cas de venda de les participacions que doni lloc a una pèrdua de control en la societat dependent, ens podem trobar amb dues situacions diferents: pèrdua de control, i llavors no s'exerceix cap influència significativa, o pèrdua de control, i llavors s'exerceix una influència significativa.

1) En el cas de **pèrdua de control i que no es pugui exercir cap influència significativa**, això implica que l'entitat dominant s'ha quedat amb un percentatge d'accions inferior al 20%.

En aquesta situació l'article 21 de les NOFCAC estableix una sèrie de regles en la consolidació que la societat dominant ha de tenir en compte (en cas de continuar formulant comptes consolidats). Aquestes afecten el benefici o la pèrdua reconeguda en els comptes individuals de la societat que redueix la seva participació. En aquest sentit el resultat esmentat s'ha d'ajustar de la manera següent:

- L'import que tingui l'origen en les reserves en societats consolidades generades des de la data d'adquisició es reconeix com a reserves de la societat que redueix la seva participació.
- L'import que tingui l'origen en els ingressos i les despeses generats per la dependent en l'exercici fins a la data de pèrdua de control ha de constar segons la seva naturalesa.
- L'import que tingui l'origen en els ingressos i les despeses reconeguts directament en el patrimoni net de la societat dependent des de la data d'adquisició, pendents d'imputar al compte de pèrdues i guanys consolidats, es reclassifica a la partida que correspongui segons la seva naturalesa.

- El benefici o la pèrdua que subsisteixi després de practicar els ajustos esmentats s'ha de mostrar en el compte de pèrdues i guanys consolidats amb el desglossament adequat, dins de la partida "Resultat per la pèrdua de control de participacions consolidades".

Per tant, el resultat originat amb la venda de les participacions s'ha d'analitzar a l'efecte de la consolidació i ajustar-lo si té l'origen en "Reserves en societats consolidades" o altres partides existents en el PN. **El resultat que subsisteixi s'ha de detallar en el compte de pèrdues i guanys consolidat, en la partida "Resultat per pèrdua de control de participacions consolidades".**

2) En el cas de pèrdua de control però en què la societat dependent passa a ser associada o multigrup es consolida o s'aplica inicialment el procediment de posada en equivalència, segons que correspongui, considerant a l'efecte de la valoració inicial el valor raonable de la participació retinguda en aquesta data. La contrapartida de l'ajust necessari per a mesurar la nova inversió a valor raonable s'ha de registrar amb els mateixos criteris detallats anteriorment quan es perd el control i no s'exerceix cap influència significativa.

Vegeu també

El procediment de posada en equivalència s'estudia en el mòdul "Mètode d'integració proporcional".

En conseqüència, quan una societat passa de ser dependent a ser associada, d'una banda, s'haurà d'actualitzar a valor raonable la participació retinguda i, de l'altra, analitzar el resultat originat amb la venda de les participacions a l'efecte de la consolidació i ajustar-lo si té l'origen en "Reserves en societats consolidades" o altres partides existents en el PN. **El resultat que subsisteixi s'ha de detallar en el compte de pèrdues i guanys consolidat, en la partida "Resultat per pèrdua de control de participacions consolidades".**

Vegeu també

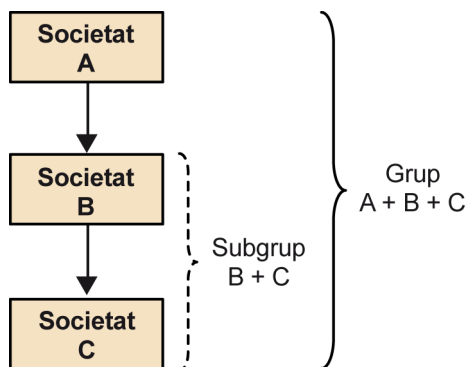
En els punts 2) i 3) del cas 8 resolt de l'apartat "Casos resolts" d'aquest mòdul podeu trobar un exemple del que hem exposat en aquest subapartat.

2.4. Casos particulars

2.4.1. Participacions indirectes

Les **participacions indirectes** es refereixen a la situació en què una societat A domina una societat B i aquesta última al seu torn exerceix el control en una altra societat C.

Per tant, ens trobem amb un mínim de tres societats, en què hi ha un grup format per A, B i C, però també hi ha un subgrup format per B i C. En aquest cas la societat B és dominant de la societat C i dependent de la societat A.

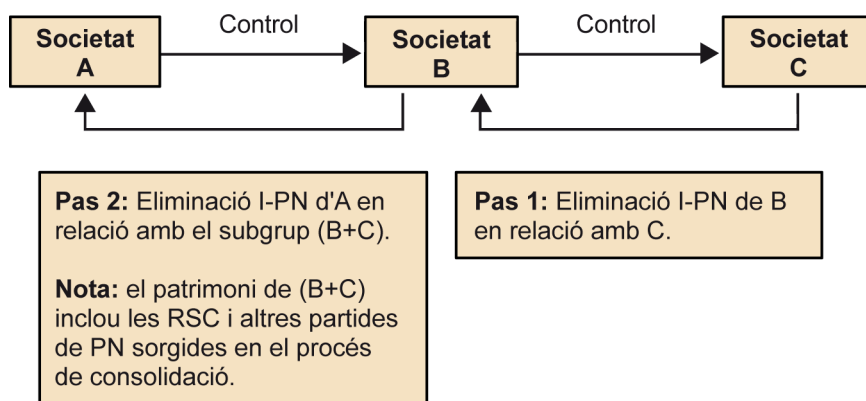

Esquema de participacions indirectes

Les normes de consolidació estableixen que, en els supòsits de participacions indirectes, l'eliminació I-PN s'efectuarà per etapes. Això implica el següent:

- 1) En primer lloc, es fa l'eliminació I-PN corresponent a la societat dependent que no tingui participació directa en el capital de cap altra societat.
- 2) Posteriorment, es fan les successives eliminacions I-PN, per l'ordre que es deriva del paràgraf anterior. És a dir, sobre la base de la dominant en relació amb el subgrup consolidat en la fase anterior.
- 3) Per a la quantificació del patrimoni net d'un subgrup, s'han de tenir en compte:
 - Les reserves en societats consolidades generades en aquest subgrup.
 - Els ajustos per canvi de valor que hagin sorgit en etapes anteriors.
 - Les subvencions, les donacions i els llegats rebuts originats en etapes anteriors.

Les **participacions indirectes** requereixen que, en primer lloc, es faci l'eliminació I-PN corresponent a la societat dependent que no tingui participació directa en cap altra societat. A partir d'això es fan les successives eliminacions I-PN sobre la base dels subgrups consolidats en la fase anterior, tenint en compte per a la quantificació del patrimoni net que forma part del subgrup les reserves en societats consolidades generades i altres partides del patrimoni net sorgides en etapes anteriors.

Esquema de l'eliminació inversió - patrimoni net en el cas de participacions indirectes

Així mateix, per a calcular el fons de comerç que sorgeixi en cada etapa s'ha de tenir en consideració la cronologia de les participacions i l'entitat que informa. En conseqüència, l'eliminació I-PN en una dependent que al seu torn participa en un subgrup s'ha de fer aplicant-hi els criteris següents:

- 1) En els comptes anuals del subgrup s'han de mantenir les valoracions resultants d'aplicar el mètode d'adquisició, en la data en què la dependent va adquirir el control de les societats que integren el subgrup.
- 2) En els comptes consolidats del grup s'aplicarà el mètode d'adquisició considerant el total d'actius identificats i passius assumits de cada societat dependent com si es tractés d'una sola entitat adquirida.

Aquesta circumstància podria originar variacions entre les valoracions atorgades als elements patrimonials esmentats en els comptes consolidats del subgrup i les que han de constar en els comptes del grup. Especialment s'ha d'analitzar l'assignació dels fons de comerç prèviament reconeguts entre les diferents unitats generadores d'efectiu.

Vegem-ho mitjançant un exemple.

Exemple d'eliminació I-PN amb participacions indirectes

El grup facilita la informació següent:

- 1) La societat X va comprar el 80% del capital de la societat Y amb data 1.1.X1. La inversió inicial va donar lloc a l'ajust de consolidació següent en l'eliminació I-PN en primera consolidació:

		D	H
Balanç	Capital (Y)	10.000	
	Reserves (Y)	4.000	
	Fons de comerç (sobre la inversió en Y)	300	
	Inversió en Y		11.500
	Socis externs de Y (20% de 14.000 u. m.)		2.800

2) Amb data 31.12.X3 (tres anys després) l'eliminació I-PN va ser:

		D	H
Balanç	Capital (Y)	10.000	
	Reserves (Y)	6.000	
	Fons de comerç (sobre la inversió en Y)	300	
	Inversió en Y		11.500
	RSC (generades per Y)		1.600
	Socis externs de Y (2.800 + 400)		3.200

Nota: Les RSC corresponen al 80% de l'increment de reserves (2.000 u. m.) generat des de la data d'adquisició.

3) I a partir d'aquesta data s'originen les situacions següents:

a) A l'inici de X4 la societat Y compra el 60% del capital de la societat Z per un import de 2.500 u. m.

En aquesta data la societat Z tenia un PN format per capital de 3.000 u. m. i unes reserves de 1.000 u. m.

L'eliminació I-PN de primera consolidació de Y en relació amb Z va ser:

		D	H
Balanç	Capital (Z)	3.000	
	Reserves (Z)	1.000	
	Fons de comerç (sobre la inversió en Z)	100	
	Inversió en Z		2.500
	Socis externs de Z (40% de 4.000 u. m.)		1.600

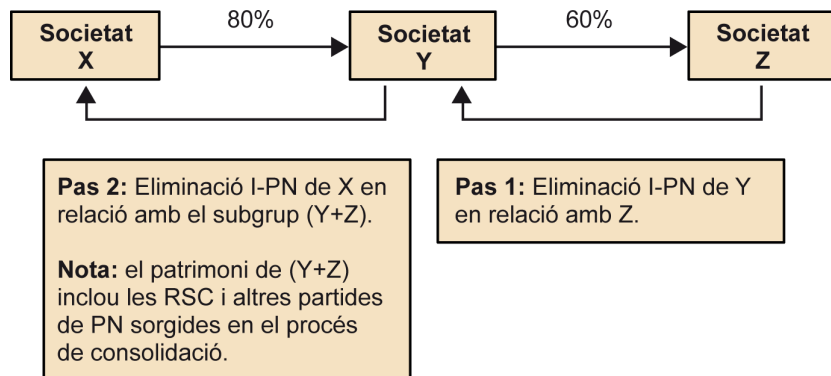
b) A la fi de X5, el PN de les societats dependents, exclosos els resultats de l'exercici de la consolidació, són els següents:

	Y	Z
Capital social	10.000	3.000
Reserves	6.304	1.160

El treball que hem de fer és analitzar i dur a terme les eliminacions I-PN el 31 de desembre de X5 que permetin revaloritzar els comptes consolidats de l'exercici X5 del grup dominat per la societat X.

4) Se suposa que el fons de comerç no s'ha deteriorat en els anys d'anàlisi.

En aquest supòsit ens hem de plantejar les eliminacions I-PN per etapes o fases.

Pas 1. Eliminar I-PN de Y en relació amb Z el 31 de desembre de X5

Comencem, en primer lloc, per la societat dependent última del subgrup (Y → Z).

Analitzem la variació de reserves que ha tingut Z des de la data d'adquisició:

- Increment de reserves: de 1.000 ha passat a 1.160 u. m. → **160 u. m.**
 - RSC sobre Z = $160 \times 0,6 = 96$
 - A socis externs de Z = $160 \times 0,4 = 64$ (import addicional al de 1.600 u. m.)

I l'eliminació I-PN quedaria:

		D	H
Balanz	Capital (Z)	3.000	
	Reserves (Z)	1.160	
	Fons de comerç (sobre la inversió en Z)	100	
	Inversió en Z		2.500
	RSC sobre Z		96
	Socis externs de Z (1.600 + 64)		1.664

Nota: Recordeu que el càlcul del valor atribuïble als SE es pot obtenir aplicant el percentatge de participació sobre el PN, o sigui, 40% sobre (3.000 u. m. + 1.160 u. m.) = 1.664 u. m.

Pas 2. Eliminar I-PN de X en relació amb el subgrup (Y + Z)

En primer lloc, hem d'analitzar la variació de reserves que ha tingut Y des de la data de primera consolidació. Haurem de tenir en compte no solament les reserves pròpies de Y (derivades dels seus comptes anuals individuals), sinó també les RSC vinculades al subgrup (Y + Z).

Concepte	Situació actual	Primera consolidació	Diferència
Reserves (Y)	6.304	4.000	2.304
RSC sobre (Y + Z)	96	-	96

Concepte	Situació actual	Primera consolidació	Diferència
Total	6.400	4.000	2.400

Observeu que per a calcular la variació de reserves comparem la situació actual amb la situació derivada de la primera consolidació. I el més important en aquest exercici és que en la situació actual incloem les RSC vinculades al subgrup (Y + Z) generades en la fase anterior.

De la taula es desprèn que, a l'efecte de la consolidació del grup, les reserves han passat de 4.000 a 6.400 ($6.304 + 96$ d'RSC de Z) → **diferència de 2.400 u. m.**

I que aquesta diferència s'ha d'atribuir al següent:

- RSC sobre (Y + Z) = $2.400 \times 0,8 = 1.920$ u. m.
- A socis externs de Y = $2.400 \times 0,2 = 480$ u. m. (import adicional a l'inicial)

I finalment l'eliminació I-PN de X en relació amb el subgrup (Y + Z) quedaria:

		D	H
Balanç	Capital (Y)	10.000	
	Reserves (Y)	6.304	
	RSC (Y + Z)	96	
	Fons de comerç (sobre la inversió en Y)	300	
	Inversió en Y		11.500
	RSC (Y + Z)		1.920
	Socis externs de Y ($2.800 + 480$)		3.280

Notes que s'han de tenir en compte:

- Als socis externs de X s'assigna una valoració sobre la base del percentatge de participació que tenen respecte de Y calculada sobre el patrimoni net del subgrup (Y + Z):

$$20\% \text{ de } 16.400 (10.000 + 6304 + 96) = 3.280 \text{ u. m.}$$

- Se suposa que els valors de fons de comerç no s'han vist afectats per la integració del subgrup.

Per tant, tingueu en compte què hem aconseguit en relació amb el balanç consolidat:

1) En l'actiu:

- Eliminar les inversions en les filials Y i Z.
- Aparició de fons de comerç originals.
 - En relació amb la inversió en Z: 100 u. m.
 - En relació amb la inversió en Y: 300 u. m.

2) En el patrimoni net:

- S'ha eliminat el capital de les societats filials.
- S'han eliminat les reserves de les societats filials Z i Y.
- S'han eliminat les RSC del subgrup (Y + Z).
- S'han calculat les RSC del grup dominat per la societat X sobre la base de l'augment de reserves del subgrup (Y + Z).

- Aparició de les partides de socis externs sobre la base del patrimoni existent en la data de consolidació:
 - En relació amb els socis de Z: 1.664 u. m.
 - En relació amb els socis externs de Y: 3.280 u. m.

Finalment, tingueu en compte que en aquest exemple no s'han considerat transaccions entre les empreses que formen el grup. Per tant, no s'han hagut d'ajustar les reserves o altres partides del patrimoni net de les filials per aquest motiu. Les reserves eliminades de Z han coincidit amb les seves reserves del balanç individual.

En cas que, derivat de les transaccions entre empreses del grup, s'hagi ajustat l'import de les reserves de les filials, l'import ajustat seria el que hauríem de tenir en compte per a calcular les reserves en societats consolidades.

En altres paraules, en consolidació, el patrimoni net que s'ha de tenir en compte d'una societat és el que es deriva de la suma del patrimoni net individual més l'ajustat per les eliminacions de diferiment de resultats d'operacions d'anys anteriors.

Vegeu també

Aquestes situacions s'analitzen en el mòdul "Mètode d'integració global II" i en el mòdul "Comptes anuals consolidats", en què s'inclou un exemple global.

2.4.2. Els actius no corrents mantinguts per a la venda

També amb la introducció del nou Pla general de comptabilitat, s'hi inclou un nou epígraf en el balanç de les empreses, que és el corresponent als actius no corrents mantinguts per a la venda. En la consolidació d'estats financers, el cas que resulta d'interès és aquell en què la societat dominant té les participacions en la societat dependent classificades com a actius no corrents mantinguts per a la venda. És a dir, la intenció de la societat dominant és vendre aquestes participacions.

La normativa de consolidació regula aquests casos, però preveu tractaments diferents per a les societats dependents i per a les societats associades i multigrup.

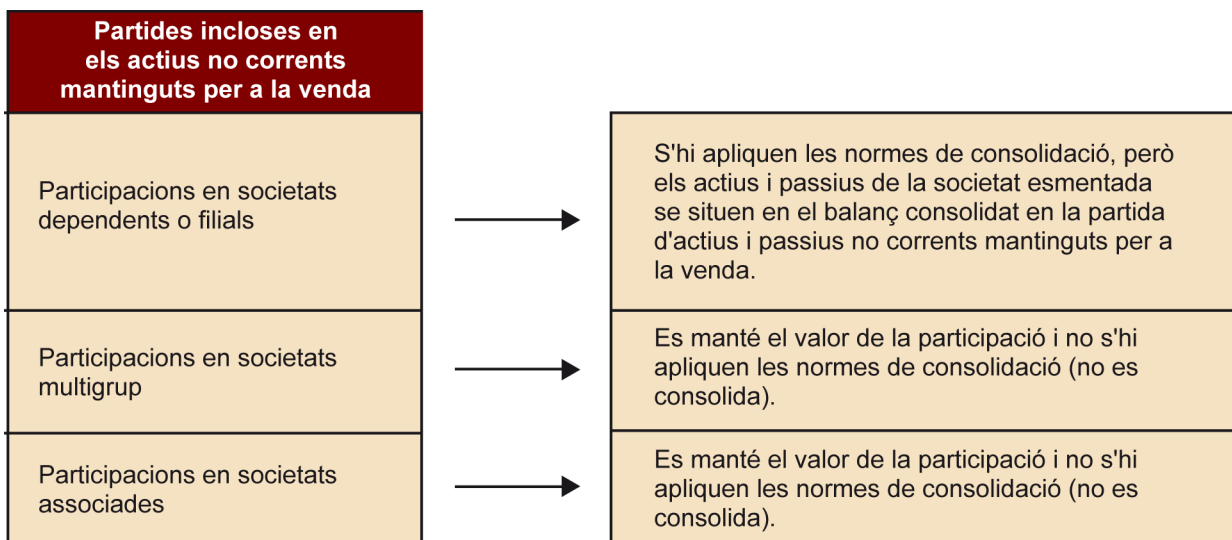
En el cas d'una **societat dependent que constitueixi un grup alienable d'elements mantinguts per a la venda** o disposició per una altra causa, d'acord amb els criteris que estableix la norma de registre i valoració 7a. (actius no corrents i grups alienables d'elements, mantinguts per a la venda), del Pla general de comptabilitat, s'hi integra globalment, i s'ha de valorar i presentar d'acord amb aquesta norma.

Per tant, quan es compleixin els criteris que estableix l'apartat 1 de la norma esmentada, una entitat que estigui compromesa en un pla de venda o una altra forma de disposició que impliqui la pèrdua de control d'una societat dependent ha de classificar tots els actius i passius d'aquesta dependent com a mantinguts per a la venda, independentment que l'entitat tingui previst retenir una participació en aquesta societat.

En aquests casos, els actius i passius de la societat dependent s'han d'incorporar al balanç consolidat en els epígrafs "Actius no corrents mantinguts per a la venda" i "Passius vinculats amb actius no corrents mantinguts per a la venda".

En canvi, per al cas de les **inversions en associades i multigrup que compleixin les condicions per a ser classificades com a mantingudes per a la venda**, s'han de classificar i presentar com a actius no corrents mantinguts per a la venda i s'han de valorar segons el que disposa la norma de registre i valoració 7a. (actius no corrents i grups alienables d'elements, mantinguts per a la venda), del Pla general de comptabilitat, sense que, per tant, hi sigui aplicable el mètode de posada en equivalència o integració proporcional. És a dir, que no es consoliden.

Vegem en un gràfic el resum del que hem exposat.

Per tant, veiem que, en el cas de les societats dependents, la societat es consolida igual que si no hagués estat classificada com a actiu no corrent mantingut per a la venda, encara que després, en presentar el balanç consolidat, es presentin de nou tots els actius i passius d'aquesta dependent, dins de l'epígraf "Actius no corrents mantinguts per a la venda".

En cas que la societat dominant tingui una inversió en una societat associada o multigrup, prèviament classificada com a mantinguda per a la venda, i aquesta inversió deixi de complir els criteris per a ser classificada com a tal, s'hi aplica el procediment de la posada en equivalència o el mètode d'integració proporcional, amb efectes des de la data en què originàriament es va aplicar el mètode o procediment esmentat.

S'ha d'aplicar aquest mateix criteri quan la inversió en una societat associada o multigrup, que es va adquirir amb el propòsit de l'alienació posterior, deixi de complir els criteris per a ser classificada com a actiu no corrent mantingut

per a la venda. En aquests casos, el procediment de la posada en equivalència o el mètode d'integració proporcional s'aplica amb efectes des de la data en què es va practicar la inversió.

Adicionalment, es reexpressaran les xifres comparatives de tots els exercicis des de la seva classificació com a mantinguda per a la venda.

En l'exemple que s'exposa a continuació s'aclareix el que hem exposat.

Exemple del tractament de la consolidació de participacions en societats dependents que han estat classificades com a actius no corrents mantinguts per a la venda

La societat A participa al 80% en la societat B. El preu d'adquisició de la participació va ser de 80.000 u. m. i, en la data d'adquisició, va sorgir un fons de comerç de consolidació de 5.000 u. m. (el patrimoni net de B en el moment de l'adquisició era de 93.750 u. m.).

El 30 de novembre la societat A ha pactat la venda d'un 60% de les accions de B.

El balanç de A en tancar l'exercici és el següent:

Balanç societat A	Import
Actiu	
Actius no corrents mantinguts per a la venda (participació en B)	80.000
Patrimoni net i passiu	
Capital social	80.000

El balanç de B en tancar l'exercici és el següent:

Balanç societat B	Import
Actiu	
Immobilitzat material	175.000
Deutors comercials	15.000
Efectiu	10.000
Total	200.000
Patrimoni net i passiu	
Capital social	75.000
Reserves	25.000
Deutes a llarg termini	75.000
Deutes a curt termini	25.000
Total	200.000

El primer que cal destacar és que la societat A, seguint el que hem comentat en paràgrafs anteriors, ha classificat el total de la participació en B com a "actiu no corrent mantingut per a la venda", encara que no tingui intenció de vendre el 100% d'aquesta participació.

A continuació, i atès que la societat B és dependent, es fan els càlculs per a consolidar pel mètode d'integració global.

Si calculem la diferència de primera consolidació, observem que:

$$80.000 \text{ u. m.} - 80\% \text{ de } 93.750 \text{ u. m.} = 5.000 \text{ u. m.}$$

I, per tant, l'eliminació I-PN serà:

Balanz		D	H
	Capital social B	75.000	
	Reserves B	25.000	
	Fons de comerç de consolidació	5.000	
	Inversió en B		80.000
	Reserves en societats consolidades		5.000
	Socis externs		20.000

Les reserves en societats consolidades reflecteixen la part proporcional de l'increment de reserves que ha tingut la societat dependent des de la data d'adquisició:

- Increment de reserves: $25.000 - 18.750 = 6.250 \text{ u. m.}$
 - Part atribuïble a reserves en societats consolidades: $6.250 \times 80\% = 5.000 \text{ u. m.}$
 - A socis externs: $6.250 \text{ u. m.} \times 20\% = 1.250 \text{ u. m.}$ (més l'import inicial de $18.750 \text{ u. m.} = 93.750 \text{ u. m.} \times 0,2$). Per tant, $1.250 \text{ u. m.} + 18.750 \text{ u. m.}$ són els 20.000 que figuren en l'ajust.
 - L'import dels socis externs també es pot obtenir aplicant el percentatge del 20% a l'import total de patrimoni net de 100.000 u. m.

En el balanç consolidat, els actius i passius de B quedarien integrats de la manera següent:

Balanç consolidat	Import
Actiu	
Actius no corrents mantinguts per a la venda:	
– Immobilitzat material	175.000
– Deutors comercials	15.000
– Efectiu	10.000
– Fons de comerç	5.000
Total	205.000
Passiu i patrimoni net	
Capital social	80.000
Reserves en societats consolidades	5.000
Passius vinculats a actius no corrents mantinguts per a la venda:	

Balanç consolidat	Import
– Deutes a llarg termini	75.000
– Deutes a curt termini	25.000
Socis externs	20.000
Total	205.000

Per tant, veiem com en el balanç consolidat totes les partides procedents de la societat dependent queden integrades en aquest balanç dins de l'epígraf "Actius no corrents mantinguts per a la venda i passius vinculats a actius no corrents mantinguts per a la venda".

3. Casos resolts

3.1. Casos d'eliminació I-PN en primera consolidació

3.1.1. Cas 1. Eliminació en primera consolidació. Diferència negativa

La societat T ha adquirit el 90% de les accions de S per un import de 1.600 u. m.

El patrimoni net de S en el moment de l'adquisició està compost pel següent:

- Un capital de 2.000 u. m.
- Uns resultats negatius d'exercicis anteriors de 305 u. m. (-).
- Una subvenció no reintegrable (compte 130) per un import de 105 u. m. (neta d'impostos).

Feu l'eliminació inversió - fons propis en cadascun dels casos següents:

- 1) El valor comptable de tots els actius coincideix amb el valor de mercat.
- 2) La societat té un immoble comptabilitzat per 150 u. m., quan el seu valor de mercat és de 200 u. m.

Solució

1) En primer lloc, calculem si en la data d'adquisició ha sorgit un fons de comerç o una diferència negativa de consolidació:

	Import
Valor cost de la participació en S	1.600
- Part proporcional de PN 90% de (2.000 - 305 + 105)	-1.620
Diferència negativa	-20

El PN no ha estat objecte d'ajust, ja que el valor comptable de tots els actius i passius de la societat adquirida coincideix amb el valor de mercat.

Socis externs: 10% de 1.800 = 180 u. m.

I a continuació presentem l'eliminació I-PN:

Balanç		D	H
	Capital (S)	2.000	
	Subvencions de capital (S)	105	
	Resultats negatius		305
	Inversió en S		1.600
	Socis externs		180
	Pèrdues i guanys (T)		20

I en el compte de pèrdues i guanys:

PIG		D	H
	Pèrdues i guanys (T)	20	
Diferència negativa de consolidació			20

2) En primer lloc, calculem si en la data d'adquisició ha sorgit un fons de comerç o una diferència negativa de consolidació:

	Import
Valor cost de la participació en S	1.600
– Part proporcional de PN ajustat 90% de (2.000 – 305 + 105 + 50)	–1.665
Diferència negativa	–65

L'ajust de 50 es refereix a la valoració de l'immoble.

Socis externs: 10% de 1.850 = 185 u. m.

A continuació presentem l'eliminació I-PN:

		D	H
Balanç	Capital (S)	2.000	
	Subvencions de capital (S)	105	
	Edifici (S)	50	
	Resultats negatius		305
	Inversió en S		1.600
	Socis externs		185
	Pèrdues i guanys (T)		65

I en el compte de pèrdues i guanys:

		D	H
PiG	Pèrdues i guanys (T)	65	
	Diferència negativa de consolidació		65

I a continuació reflectim l'efecte impositiu:

		D	H
Balanç	PiG (T)	13,5	
	Socis externs (10% de 15)	1,5	
	Passiu per imp. diferit (479)		15

		D	H
PiG	Diferència negativa de consolidació	13,5	
	PiG (T)		13,5

Observeu que l'efecte impositiu es reparteix entre la societat dominant i els socis externs segons el percentatge de participació.

Això origina una disminució de reserves de la societat dominant i una mino-
ració de la partida "Socis externs".

3.1.2. Cas 2. Eliminació de primera consolidació. Fons de comerç

La societat M ha adquirit el 70% de les accions de F per 800 u. m. l'1.1.X1.

El patrimoni net de F en el moment de l'adquisició està compost per un capital de 300 u. m. i unes reserves de 500 u. m.

El valor comptable de tots els actius del balanç de la societat F coincideix amb el seu valor raonable, excepte en un terreny. En el moment de la incorporació de la societat al grup aquest actiu estava comptabilitzat per 200 u. m. i el seu valor de mercat era de 250 u. m. (considereu el tipus impositiu del 30%).

Solució

	Import
Valor cost de la participació en F	800
– Part proporcional de PN ajustat 70% de (300 + 500 + 50)	–595
Fons de comerç	205

L'ajust de 50 es refereix a la valoració del terreny.

Socis externs: 30% de 850 = 255 u. m.

I a continuació presentem l'eliminació I-PN:

	D	H	
Balanç	Capital (F)	300	
	Reserves (F)	500	
	Fons de comerç	205	
	Terreny	50	
	Inversió en M		800
	Socis externs		255

I a continuació reflectim l'efecte impositiu de la revaloració del terreny (ajust a valor de mercat amb data d'adquisició):

	D	H	
Balanç	Fons de comerç	10,5	
	Socis externs	4,5	
	Passiu per impost diferit (479)		15

L'import de l'ajust és de 15, ja que és el 30% de 50. A partir d'això repartim l'impacte entre la matriu (70% de 15 u. m.) i els socis externs (30% de 15 u. m.).

3.1.3. Cas 3. Eliminació de la primera consolidació amb presència d'ajustos per canvi de valor

La societat D ha adquirit el 90% de les accions de A per 2.360 u. m.

El patrimoni net de A en el moment de l'adquisició està compost pel següent:

- Un capital de 2.000 u. m.
- Unes reserves de 530 u. m.
- Una subvenció no reintegrable (compte 130) per un import de 175 u. m. (neta d'impostos).
- Un ajust negatiu per variació de valor (compte 133) per un import de 105 u. m. (neta d'impostos) –aquest compte està vinculat a una variació negativa de valor en uns actius financers classificats en la categoria de disponible per a la venda.

El valor comptable de tots els actius coincideix amb el valor de mercat.

Solució

	Import
Valor cost de la participació en A	2.360
– Part proporcional de PN 90% de (2.000 + 530 + 175 – 105)	–2.340
Fons de comerç	20

El PN no ha estat objecte d'ajust, ja que el valor comptable de tots els actius i passius de la societat adquirida coincideix amb el valor de mercat.

Socis externs: 10% de 2.600 = 260 u. m.

I a continuació presentem l'eliminació I-PN:

Balanz		D	H
	Capital (A)	2.000	
	Reserves (A)	530	
	Subvenció capital (A)	175	
	Fons comerç	20	
	Ajust canvi valor –cte. 133– (A)		105
	Inversió en A		2.360
	Socis externs		260

3.1.4. Cas 4. Eliminació de la primera consolidació en un cas d'adquisició per etapes

La societat X, SA, adquireix el control de la societat Y, SA, mitjançant la compra de les seves accions en les etapes següents:

1) El 10% de les accions per un preu de 1.100 u. m. (1 de gener de X1). En aquesta data el PN de Y, SA, estava format per un capital de 10.000 u. m. i unes reserves de 1.000 u. m.

2) El 20% de les accions per un preu de 2.400 u. m. (1 de gener de X2). En aquesta data el PN de Y, SA, estava format per un capital de 10.000 u. m. i unes reserves de 2.000 u. m.

3) El 30% de les accions per un preu de 4.100 u. m. (1 de gener de X3). En aquesta data el PN de Y, SA, estava format per un capital de 10.000 u. m. i unes reserves de 3.200 u. m.

En la data d'adquisició del control el valor de tots els actius de la societat Y, SA, coincideix amb el valor de mercat.

Solució

Amb data 1 de gener de X3 hem de calcular el valor raonable de les participacions el 1.1.X3. En aquest sentit hi apliquem la fórmula següent, tenint en compte que el valor raonable del 30% és de 4.100 u. m.:

$$4.100 \text{ u. m.} \rightarrow 30\% \text{ de la participació}$$

$$X \rightarrow 10\% \text{ de la participació}$$

Aïllant, obtenim que $X = 1.366,66$ (el 10% de la participació).

Per tant, podem formular la taula següent:

	Valor de cost	Valor raonable 1.1.X3	Diferència (PiG)
10% de les accions (1.1.X1)	1.100	1.366,66	266,60
20% de les accions (1.1.X2)	2.400	2.733,33	333,30
30% de les accions (1.1.X3)	4.100	4.100,00	
Total	7.600	8.200,00	600,00

Per tant:

	Import
Valor raonable de la participació en Y	8.200
– Part proporcional de PN 60% de (13.200)	–7.920
Fons de comerç	280

El PN no ha estat objecte d'ajust, ja que el valor comptable de tots els actius i passius de la societat adquirida coincideix amb el valor de mercat.

Socis externs: 40% de 13.200 = 5.280 u. m.

Adicionalment, cal tenir en compte l'actualització de les accions per un import de 600 u. m. per a adequar-les al seu valor raonable. Aquest import s'imputa a pèrdues i guanys.

Per l'actualització del valor de les accions de la filial adquirides abans de la data d'adquisició o control.

Balanç		D	H
	Inversió en Y	600	
	PiG (X)		600

I l'eliminació I-PN:

Balanç		D	H
	Capital (Y)	10.000	
	Reserves (Y)	3.200	
	Fons de comerç	280	
	Inversió en Y		8.200
	Socis externs		5.280

3.2. Casos d'eliminació de consolidacions posteriors

3.2.1. Cas 5. Reserves en societats consolidades

Seguint amb el cas 1, apartat 1, (exposat en eliminació I-PN en 1a. consolidació), la societat dependent S presenta dos anys després de la data d'adquisició la situació patrimonial següent:

- El capital no s'ha modificat. Per tant, segueix en 2.000 u. m.
- La subvenció en capital no s'ha traspasat a resultats de l'exercici, ja que està vinculada a un actiu no amortitzable (que encara no s'ha alienat). Per tant, l'import comptabilitzat segueix en 105 u. m.
- Es manté la partida de resultats negatius d'exercicis anteriors per l'import de 305 u. m.
- S'han generat unes reserves per un import de 200 u. m.
- El resultat de la societat S en l'exercici actual és de 60 u. m.

Recordeu que la societat T té el 90% de les accions de S per un import de 1.600 u. m. i que l'eliminació I-PN en primera consolidació va ser la següent:

		D	H
Balanç	Capital (S)	2.000	
	Subvencions de capital (S)	105	
	Resultats negatius		305
	Inversió en S		1.600
	Socis externs		180
	Pèrdues i guanys (T) (per diferència negativa de consolidació)		20

Es demana: fer l'eliminació I-PN dos anys després de la data d'adquisició.

Solució

Pas 1. Determinar les reserves en societats consolidades

En aquest cas, la societat dependent S ha generat unes reserves des de la data d'adquisició per un import de 200 u. m. Aquest increment de reserves ha de ser atribuït al grup i als socis externs:

- A "Reserves en societats consolidades": 90% de 200 u. m. = **180 u. m.**
- A "Socis externs": 10% de 200 u. m. = **20 u. m.**

Pas 2. Valorar els socis externs

Els socis externs tenen un 10% del capital de la societat S i, per tant, els hem d'atribuir un 10% del patrimoni net.

Com que no tenim la distribució del resultat, l'import atribuïble als socis externs es configura de la manera següent:

Valoració socis externs (dos anys després de la 1a. consolidació) (sense considerar el resultat de l'exercici)	Import (u. m.)
Part proporcional del PN en 1a. consolidació (10% de 1.800 u. m.)	180
Increment de reserves (10% de 200)	20
Total	200

L'import atribuïble als socis externs ha de coincidir amb el 10% del patrimoni net de la societat S a la data de tancament de l'any 2 (després de la 1a. consolidació):

- PN al tancament de l'any 2, excloent-ne el resultat de l'exercici: 2.000 u. m.
- Total PN: 2.000 u. m. → × 10% = **200 u. m.**

Pas 3. Eliminar I-PN

L'eliminació I-PN quedaria:

		D	H
Balanç	Capital (S)	2.000	
	Reserves (S)	200	
	Subvencions de capital (S)	105	
	Resultats negatius		305
	Inversió en S		1.600
	Socis externs (180 + 20)		200
	Reserves en societats consolidades		180
	Reserves (T)		20

I la distribució del resultat de la societat S en balanç i en PiG quedaria de la manera següent:

Balanç		D	H
	PiG (S)	60	
	PiG grup		54
	Socis externs (per atribució PiG)		6

PiG		D	H
	PiG grup	54	
	Socis externs (per atribució PiG)	6	
	PiG (S)		60

Notes:

- La partida "Reserves (T)" per un import de 20 u. m. correspon a la diferència negativa sorgida en primera consolidació. D'acord amb l'apartat 4 de l'article 26 de les NOFCAC, l'import atribuït a aquesta diferència s'ha de reconèixer en el compte de pèrdues i guanys consolidat en l'exercici de l'adquisició.

En aquest supòsit, dos anys després, l'import originat en 1a. consolidació amb el concepte "Reserves en societats consolidades" no es pot assignar al resultat de l'exercici posterior i, en conseqüència, s'atribueix a "Reserves del grup" (de la societat dominant).
- La partida "Resultats negatius" es continua ajustant, ja que encara no s'han eliminat del patrimoni net.
- La partida "Subvencions de capital" es continua eliminant íntegrament, ja que encara forma part del patrimoni net.

En cas que la subvenció de capital hagi disminuït el seu saldo (per transferència a pèrdues i guanys), l'import disminuït s'ha d'ajustar en el balanç amb un "Deure" en PiG (per la part transferida a PiG durant l'exercici) i un "Deure" en Reserves (per la part transferida en anys anteriors).
- Per a fer la distribució del resultat de S, hem aplicat al seu resultat de 60 el percentatge del 90% corresponent a la matriu (T) i el 10% corresponent als socis externs.

3.2.2. Cas 6. Reserves en societats consolidades i subvencions de capital i ajustos per canvi de valor rebuts després de la data d'adquisició

Seguint amb el cas 2 (exposat en l'eliminació I-PN en 1a. consolidació), la societat dependent F presenta al tancament de l'exercici X2 (31.12.X2) la situació patrimonial següent:

- Capital: 300 u. m. (no s'ha modificat en relació amb la data d'adquisició)
- Reserves: 600 u. m.
- Subvenció en capital: 50 u. m.
- Ajustos per canvi de valor: -20 u. m.
- Resultat de l'exercici X2: 60 u. m.
- Total patrimoni net: 990 u. m.

Informació complementària:

- El valor raonable del terreny se situa, amb data 31.12.X2, en 260 u. m. (presenta un increment de valor de 10 u. m.).
- No s'han produït transaccions intragrup durant els exercicis X1 i X2.
- El resultat de la societat B en l'exercici X1 va ser de 100 u. m., que es van distribuir totalment a reserves.

Es **demana**: fer l'eliminació I-PN un any després de la data d'adquisició.

Solució

Pas 1. Determinar les reserves en societats consolidades

En aquest cas, l'increment de reserves en relació amb la primera consolidació és de 100 u. m. Aquest increment de reserves ha de ser atribuït al grup i als socis externs:

- A "Reserves en societats consolidades": 70% de 100 u. m. = **70 u. m.**
- A "Socis externs": 30% de 100 u. m. = **30 u. m.**

Pas 2. Altres partides de patrimoni net (subvencions, ajustos per canvi de valor, etc.)

Adicionalment, la societat dependent F presenta dues partides específiques que cal considerar:

- 1) Saldo net de subvencions, donacions i llegats per un import de 50 u. m.

Es tracta de subvencions rebudes després de la data d'adquisició i, per tant, s'han d'atribuir al grup i als socis externs en funció del percentatge de participació:

- Subvencions atribuïbles al grup: 70% de 50 u. m. = **35 u. m.**
- A "Socis externs": 30% de 50 u. m. = **15 u. m.**

2) Saldos d'ajustos per canvi de valor per un import de 20 u. m. (Es tracta d'una variació negativa d'uns actius financers de la categoria disponible per a la venda originada després de la data d'adquisició.)

En aquest cas, el saldo negatiu ha de ser atribuït segons participació al grup i als socis externs: Per tant:

- Ajustos per canvi de valor "atribuïble al grup" 70% de -20 u. m. = **-14 u. m.**
- A "Socis externs": 30% de -20 u. m. = **-6 u. m.**

Pas 3. Altres temes que cal considerar

Així mateix, cal tenir en compte dos temes addicionals:

1) No s'ha de considerar l'increment de valor del terreny respecte al seu valor raonable en primera consolidació.

2) El resultat de l'exercici X2 es distribueix a part.

Pas 4. Valorar els socis externs

Tenint en compte el que hem comentat en passos anteriors i, com que no tenim la distribució del resultat, l'import atribuïble als socis externs es configura de la manera següent:

Valoració socis externs el 31.12.X2 (sense considerar el resultat de X2)	Import (u. m.)
Part proporcional del PN en 1a. consolidació (30% de 835 u. m.)	250,5
Increment de reserves (30% de 100)	30,0
Part atribuïble a la subvenció de capital	15,0
Part atribuïble a ajustos per canvi de valor	-6,0
Total	289,5

L'import atribuïble als socis externs ha de coincidir amb el 30% del patrimoni net de la societat F amb data 31.12.X2, excloent-ne el resultat de l'exercici i incorporant-hi la diferència de valor dels actius en primera consolidació en relació amb el seu valor raonable:

- PN el 31.12.X2, excloent-ne el resultat de l'exercici: $990 - 60 = 930$ u. m.
- Diferència de valor en els actius en 1a. consolidació: 50 u. m.

Total PN per considerar: 980 u. m. \times $30\% = 294$ u. m.

A aquest import s'ha de restar l'efecte impositiu atribuïble als socis externs (vinculat al terreny).

Efecte impositiu: 30% de $50 = 15$ u. m.

Atribuïble als socis externs: 30% de 15 u. m. = **4,5 u. m.**

Pas 5. Eliminar I-PN

I l'eliminació I-PN el 31.12.X2 (si manca l'efecte impositiu de la revaloració del terreny en 1a. consolidació) quedaria:

		D	H
Balanç	Capital (F)	300	
	Reserves (F)	600	
	Subvencions en capital (F)	50	
	Fons de comerç	5	
	Terrenys	50	
	Ajustos per canvi de valor		20
	Inversió en F		600
	Reserves en societats consolidades (RSC)		70
	Subvencions en capital (grup)		35
	Ajustos per canvi de valor (grup)	14	
	Socis externs		294

Recordeu que en la consolidació posterior ha de figurar el fons de comerç originat en la primera consolidació:

- Valor proporcional del patrimoni net en 1a. consolidació: 70% de $(300 + 500 + 50) = 595$ u. m.
- Fons de comerç de consolidació: $600 - 595 = 5$ u. m.

Del resultat d'aquesta eliminació s'observa que hi coexisteixen tres conceptes fonamentals:

1) **Eliminacions de les partides:** les partides de patrimoni net de la societat dependent (F) i la inversió financera que la societat dominant té sobre la dependent.

2) **Alta d'actius i ajustos de valoració:** alta del fons de comerç existents en primera consolidació i ajust de valoració dels actius amb data d'adquisició.

3) **Aparició de noves partides per atribució de la variació de patrimoni net:**

- Les RSC com a atribució de l'increment de reserves des de la primera consolidació.
- Ajustos per canvi de valor (grup). Partida de patrimoni net que ha aparegut en relació amb la primera consolidació i que per la part de tant per cent de participació s'ha d'atribuir al grup.

Ajust per efecte impositiu (de la revaloració del terreny en 1a. consolidació):

		D	H
Balanc	Fons comerç	10,5	
	Socis externs (30% de 15 u. m.)	4,5	
	Passiu per impost diferit		15

3.2.3. Cas 7. Increment de la inversió

El grup facilita la informació següent:

- La societat X va comprar l'1.1.X1 el 70% de les accions de Z per un import de 380 u. m.
- En la data d'adquisició el patrimoni net de la societat Z estava constituït per un capital de 400 u. m. i unes reserves de 100 u. m. El valor comptable de tots els valors de l'actiu i passiu de la societat Z coincideix amb el seu valor de mercat.

D'aquesta situació es desprèn que en primera consolidació va sorgir un **fons de comerç** de 30 u. m.

Càlcul de la diferència de primera consolidació:

	Import
Valor comptable de la participació en Z	380
– Part proporcional de PN (70% de 500)	–350
Fons de comerç	30

El PN no ha estat objecte d'ajust, ja que el valor comptable de tots els actius i passius de la societat adquirida coincideix amb el valor de mercat.

Com es pot observar, la societat X paga 30 u. m. per sobre del valor del percentatge del patrimoni net. Aquesta diferència, com que no és assignable a cap actiu en concret, s'atribueix a fons de comerç.

Càlcul de la participació dels socis externs en patrimoni net de la societat Z:

$$\text{Socis externs SE (inicial)} = (\text{patrimoni net} + \text{ajust valor}) \times \text{percentatge de participació}$$

$$\text{SE} = (500 + 0) \times 30\% = 150 \text{ u. m.}$$

Una vegada calculats els elements que intervenen en la consolidació inicial, ja es pot formular l'assentament d'eliminació inversió-PN:

		D	H
Balanç	Capital (Z)	400	
	Reserves (Z)	100	
	Fons de comerç	30	
	Inversió en Z		380
	Socis externs		150

- Situació tres anys després. Amb data 1.01.X4 la situació patrimonial de la societat Z és la mateixa que l'1.01.X1, a excepció que les reserves han passat de 100 u. m. a 800 u. m. (increment de 700 u. m. en relació amb la primera consolidació).

Per tant, la distribució de l'increment de reserves seria:

- A reserves en societats consolidades (RSC) = $700 \times 70\% = 490$ u. m.
- Atribuïble a socis externs ES = $700 \times 30\% = 210$ u. m.

I l'assentament d'eliminació I-PN posterior (1.01.X4) seria:

		D	H
Balanç	Capital (Z)	400	
	Reserves (Z)	800	
	Fons de comerç	30	
	Inversió en Z		380
	Reserves en societats consolidades (RSC)		490
	Socis externs (150 + 210)		360

Es **demana**: fer l'assentament de l'eliminació I-PN si al principi de l'any X4 es donen les circumstàncies següents:

1) **Increment de la inversió i de la participació.** A l'inici del quart any (02.01.X4) la societat X compra un 10% adicional de les accions de Z per un preu de cost de 160 u. m.

2) **Increment de la inversió sense increment de la participació.** A l'inici del quart any (02.01.X4) la societat X subscriu 210 u. m. d'una ampliació de capital de 300 u. m. pels drets que li toquen (70%).

Solució

1) Increment de la inversió i de la participació

En aquest cas, ens trobem amb les circumstàncies següents:

- L'entitat dominant adquireix un 10% adicional de control: del 70% passa al 80%
- Cost: 160 u. m.
- Patrimoni net existent el 2.01.X4: 1.200 u. m.
- Valor proporcional del patrimoni net: 10% de 1.200 = 120 u. m.

	Import
Valor comptable de l'increment de la participació en Z	160
- Part proporcional de PN (10% de 1.200)	-120
Diferència	40

La diferència obtinguda en aquesta operació es considera una operació amb títols de patrimoni propi.

En aquest sentit l'article 29 de les NOFCAC indica que, una vegada obtingut el control, les operacions posteriors que donin lloc a la modificació de la participació en la societat dependent, sense que, en cas de reducció, impliquin una pèrdua de control, es consideren en els comptes consolidats com una operació amb títols de patrimoni propis. En conseqüència:

- No es modifica el fons de comerç de consolidació obtingut en la primera consolidació.

- L'ajust necessari motivarà una variació de reserves de la societat que augmenta la seva participació.

Per tant:

- El fons de comerç es manté en 30 u. m.
- La diferència sorgida per l'increment de participació s'ajusta contra una reducció de reserves de la societat dominant.
- Els socis externs passen a tenir un percentatge de participació del 20%. I el seu valor atribuïble en el balanç consolidat queda en 240.

SE: patrimoni net \times percentatge de participació $\rightarrow 1.200 \times 20\% = 240$ u. m.

Adicionalment, es planteja el valor de les reserves en societats consolidades. Aquest valor se situa en 490 u. m. (amb data 01.01.X4).

I l'assentament d'eliminació I-PN posterior (02.01.X4) seria:

		D	H
Balanç	Capital (Z)	400	
	Reserves (Z)	800	
	Fons de comerç	30	
	Reserves (X)	40	
	Inversió en Z (380 + 160)		540
	Reserves en societats consolidades (RSC)		490
	Socis externs (20% de 1.200)		240

La variació negativa de "Reserves (X)" i la partida "Reserves en societats consolidades" han de figurar agrupades en el patrimoni net del balanç consolidat.

En l'eliminació les exposem de manera separada, ja que en la memòria consolidada s'ha de proporcionar informació sobre els moviments de les partides de reserves i l'origen de les variacions.

2) Increment de la inversió sense increment de la participació

En aquest cas ens trobem amb les circumstàncies següents:

- L'entitat dominant subscriu una ampliació de capital de 300 u. m. feta per l'entitat dependent. La subscripció es fa pels drets que li toquen: 70% de $300 = 210$ u. m.

- Patrimoni net existent amb data 02.01.X4 després de l'ampliació: 1.500 u. m. (480 + 800 + 300)

	Import
Valor comptable de l'increment de la participació en Z	210
– Part proporcional de PN (70% de 300)	–210
Diferència	0

En aquest supòsit, en subscriure els drets pertinents (la societat dominant manté el percentatge de participació), no s'origina cap diferència. En conseqüència:

- El fons de comerç no es modifica.
- Els socis externs mantenen el tant per cent de participació, que és del 30%. Tingueu en compte que els socis externs han subscrit també el percentatge de l'ampliació que els corresponia (30%).

$$SE = 1.500 \times 30\% = 450 \text{ u. m.}$$

- Les reserves en societats consolidades també es mantenen.

I l'assentament d'eliminació I-PN posterior (02.01.X4) seria:

Balanz		D	H
	Capital (Z)	700	
	Reserves (Z)	800	
	Fons de comerç	30	
	Inversió en Z (380 + 210)		590
	Reserves en societats consolidades (RSC)		490
	Socis externs (30% de 1.500)		450

3.2.4. Cas 8. Decrement de la inversió i de la participació

Partint de la situació patrimonial exposada en el cas anterior (cas 7), amb data 01.01.X4, en què els socis externs tenien el 30% de la participació i s'havien generat unes reserves en societats consolidades per un import de 490 u. m.

Assentament d'eliminació I-PN posterior fet (1.01.X4):

Balanz		D	H
	Capital (Z)	400	
	Reserves (Z)	800	
	Fons de comerç	30	
	Inversió en Z		380
	Reserves en societats consolidades (RSC)		490
	Socis externs (150 + 210)		360

Es demana: fer l'assentament de l'eliminació I-PN si al principi de l'any X4 es donen les circumstàncies següents:

1) **Reducció de la inversió sense pèrdua de control.** A l'inici del quart any (02.01.X4) la societat X ven una part de la seva inversió financera i passa a tenir el 63% (un 10% del 70%) de les accions de la societat Z (per tant, manté el control sobre la societat). L'import de la venda puja a 130 u. m.

2) **Venda total de les accions.** A l'inici del quart any (02.01.X4) la societat X ven la totalitat de les accions de la filial Z a tercers aliens al grup per un preu de 880 u. m.

En la seva comptabilitat individual, l'entitat X ha efectuat l'assentament següent:

	D	H
Bancs	880	
Inversió financera en Z		380
Beneficis en actius financers (76x)		500

Analitzeu com influeix la venda de les accions i la pèrdua del control en la societat Z en la consolidació de X l'any X4.

3) **Venda parcial de les accions de la dependent –amb pèrdua de control– i la societat passa a ser associada.** A l'inici del quart any (02.01.X4) la societat X ven el 60% de les accions que tenia i passa a tenir una participació del 28%.

(Participació que fins a la data s'exercia amb un control del 70% de les accions – venda del 60% de les accions esmentades) = queda una participació del 28%

El preu de venda ha estat de 540 u. m. A partir d'aquesta data la societat X té una participació sobre Z del 28% i aquesta entitat passa a ser associada a l'efecte de l'elaboració dels comptes anuals consolidats.

En la seva comptabilitat individual l'entitat X ha efectuat l'assentament següent:

	D	H
Bancs	540	
Inversió financera en Z		228
Beneficis en actius financers (76x)		312

L'entitat tenia una inversió de 380:

- Part venuda: 60% de les accions que es tenien:
 - Valor de cost (part venuda) = 60% de 380 u. m. = 228 u. m.
 - Resultat de l'operació a l'efecte individual: $540 - 228 = 312$ u. m. (beneficis)
- Es manté: 40% de les accions que es tenien:
 - 40% sobre un 70% queda una participació del 28%.
 - Valor de cost que es manté: 40% de 380 u. m. = 152 u. m.

Solució

1) Reducció de la inversió sense pèrdua de control

A l'inici del quart any (02.01.X4) la societat X ven una part de la seva inversió financera i passa a tenir el 63% de les accions de la societat Z (per tant, manté el control sobre la societat). L'import de la venda puja a 130 u. m.

(Ven un 10% de les accions que tenia de Z, un 10% del 70% per un preu de 130 u. m.)

L'empresa X ha obtingut un benefici de 92 u. m. per la venda de les accions (aquest resultat figura en el compte de pèrdues i guanys de X).

- Cost de les accions venudes: 10% de 380 u. m. = 38 u. m.
- Preu de venda: 130 u. m.
- Resultat per la venda: $130 - 38 = 92$ u. m.

En aquest cas, ens trobem amb les circumstàncies següents:

- La societat X ven un 10% del 70% per 130 u. m.
- Passa a tenir un 63%.

- La inversió queda: $380 - 10\% = 380 - 38 = 342$ u. m.

Pas 1. Aspectes que cal considerar (fons de comerç, RSC, resultat per la venda de les accions)

a) En relació amb el fons de comerç i l'atribució dels socis externs. Segons l'article 29 de les NOFCAC, el fons de comerç **no es modifica** i cal tenir en compte la seva atribució als socis externs. En aquest sentit, la lletra d) de l'article 29 de les NOFCAC estableix que, en aquests casos, s'inclogui als socis externs el percentatge de participació en el fons de comerç.

En aquest cas, s'ha d'atribuir als SE un 10% del fons de comerç inicial, ja que és el percentatge que ha venut la societat X sobre el total que tenia.

- El fons de comerç es manté en **30 u. m.**
- Els socis externs passen a tenir el 37% de les accions i el seu valor queda en 447 u. m.
 - 37% del patrimoni net (1.200) = **444 u. m.**
 - + Atribució del valor del fons de comerç inicial: 10% de 30 = **3 u. m.**

b) Sobre les reserves en societats consolidades. Les RSC es redueixen en el mateix percentatge que s'ha reduït la inversió en relació (10%) i queden així:

$$490\% - 10\% = 441 \text{ u. m. (reducció de 49 u. m.)}$$

c) En relació amb el resultat per la venda de les accions. En mantenir la societat X el control sobre Z, l'operació es considera com a operació amb títols de patrimoni propi. Per tant, el benefici o la pèrdua reconeguda en els comptes individuals s'ha d'eliminar a l'efecte exclusiu de la consolidació, circumstància que motiva un ajust de reserves en la societat que redueix la seva participació.

Transvasament de resultats (PiG) a reserves: això es produeix ja que, a l'efecte consolidat, les accions de F es consideren accions pròpies i, per tant, els resultats obtinguts de la venda (mentre es mantingui el control) s'han d'inscriure com a reserves.

Pas 2. Fer els ajustos corresponents

Assentament d'eliminació I-PN posterior fet (02.01.X4):

Balanz		D	H
	Capital (Z)	400	
	Reserves (Z)	800	
	Fons de comerç	30	
	Inversió en Z (380 – 38)		342
	Reserves en societats consolidades (RSC)		441
	Socis externs (37% 1.200 + 3 u. m. fons comerç)		447

Ajust del resultat obtingut per la venda de les accions:

Balanz		D	H
	PiG (X)	92	
Reserves (X)			92

PiG		D	H
	Beneficis en venda d'accions, empreses del grup (76x)	92	
PiG (X)			92

Recordeu que els beneficis per la venda de les accions s'han d'eliminar i s'han de passar a reserves, ja que es tracta d'una operació amb títols de patrimoni propi. No es faria de la mateixa manera si l'entitat M ja no mantingués el control sobre l'entitat F.

2) Venda total de les accions

A l'inici del quart any (02.01.X4) la societat X ven la totalitat de les accions de la filial Z a tercers aliens al grup per un preu de 880 u. m.

D'acord amb l'enunciat, la societat X ja no té cap participació en la societat Z. Per aquest motiu el balanç i el compte de pèrdues i guanys de la societat Z ja no s'incorporarà en el balanç consolidat del grup de la societat X.

En aquest cas, d'acord amb les normes de consolidació, els comptes anuals consolidats del grup de la societat X (en cas que continuï formulant comptes anuals consolidats) haurà de reflectir en l'exercici X4 el denominat **resultat per pèrdua de control d'una dependent**. Aquesta partida figurarà en el punt 12 del compte de pèrdues i guanys dins del resultat d'explotació.

Aquest resultat es refereix al resultat que subsisteix després de practicar els ajustos al resultat de l'operació esmentada a causa de l'existència de reserves en societats consolidades. És a dir, a l'efecte de la consolidació, si el grup havia generat RSC en relació amb l'empresa dependent, l'import del benefici per la venda de les accions s'ha d'ajustar amb reserves.

Pas 1. Calcular el resultat per pèrdua de control

	Import
Benefici reconegut en els comptes individuals en l'operació de venda de les accions de Z	500
- RSC existents a la data de venda	-490
Resultat per pèrdua de control	10

Per tant, la venda de les accions de Z ha comportat per al grup un benefici de 10 u. m. La resta, 490 u. m., corresponia a la part proporcional dels beneficis obtinguts per la societat Z des de la data d'adquisició, que no es van distribuir a la societat dominant. Aquest import de 490 u. m. ha de ser reconegut com a reserves i no com a resultat de PiG.

Pas 2. Fer els ajustos corresponents

Ajust del resultat obtingut per la venda de les accions i reconeixement del resultat per pèrdua de control en una dependent:

Balanç		D	H
	PiG (X)	490	
	Reserves (X)		490

PiG		D	H
	Beneficis en venda d'accions, empreses del grup (76x)	500	
	Resultat per pèrdua de control d'una societat dependent		10
PiG (X)			490

Observeu que l'ajust anul·la en el balanç el resultat de l'operació de venda vinculat a l'import existent en l'última consolidació a RSC i es traspassa l'import a reserves.

D'altra banda, en el compte de pèrdues i guanys s'anul·la el resultat vinculat a l'import de les RSC i la diferència es traspassa (reclassificació) a la partida **resultats per pèrdua de control**.

Com a resum del cas plantejat, quan es perd el control sobre una societat dependent (i es passa a tenir menys del 20%), cal recordar el següent:

- Els comptes anuals de Z ja no s'integren en els comptes consolidats del grup X. Per tant:
 - Ja no s'ha d'efectuar l'eliminació I-PN de M en relació amb Z.
 - No se sumen actius ni passius.
 - No apareix cap fons de comerç.
 - No apareixen socis externs, ja que l'empresa ja no forma part del grup.
- La part del resultat (benefici o pèrdua) obtingut en la venda de les accions que es correspongui amb les RSC generades per l'empresa dependent s'ha d'ajustar com a reserves. Aquest import puja a 490 u. m.
- En el compte de pèrdues i guanys del grup X apareix la xifra de 10 u. m. com a resultat per pèrdua de control. Es tracta de la part del resultat que subsisteix després d'ajustar el benefici contra reserves.

3) Venda d'accions d'empreses del grup a tercers amb pèrdua de control; la societat passa a ser associada

En aquest supòsit ens trobem:

- A l'inici del quart any (02.01.X4) la societat X ven el 60% de les accions que tenia i passa a tenir una participació del 28%:

(Participació que fins a la data s'exercia amb un control del 70% de les accions – venda del 60% de les accions esmentades) = queda una participació del 28%

- El preu de venda ha estat de 540 u. m. A partir d'aquesta data la societat X té una participació sobre Z del 28% i aquesta entitat passa a ser associada a l'efecte de l'elaboració dels comptes anuals consolidats.

En la seva comptabilitat individual l'entitat X ha efectuat l'assentament següent:

	D	H
Bancs	540	
Inversió financera en Z		228
Beneficis en actius financers (76x)		312

L'entitat tenia una inversió de 380:

- Part venuda: 60% de les accions que tenien

- Valor de cost (part venuda) = 60% de 380 u. m. = 228 u. m.
 - Resultat de l'operació a l'efecte individual: $540 - 228 = 312$ u. m. (beneficis)
- Es manté: 40% de les accions que es posseïen
 - 40% sobre un 70%, queda una participació del 28%.
 - Valor de cost que es manté: 40% de 380 u. m. = 152 u. m.

Una vegada analitzades les dades de l'operació, hi hem d'aplicar les normes establertes en les lletres *b*), *c*) i *d*) de l'article 31 de les NOFCAC.

En aquest sentit, les normes de consolidació estableixen que, quan una societat passa de dependent a associada, s'ha de procedir de la manera següent:

- Per a incorporar-la en el procés de consolidació, s'hi aplicarà el procediment de posada en equivalència.
- Es considerarà valor inicial de la participació esmentada el valor raonable de la participació retinguda en la data de reclassificació.
- Es procedirà de manera similar que en el cas 4, apartat 2), per a calcular el **resultat per pèrdua de control**.

En aquest cas:

Pas 1. Determinar el valor raonable de la participació retinguda

Valor original de la participació retinguda (que figura en el balanç individual de X):

	Import
Saldo inicial de la inversió financera sobre Z	380
– Part venuda (60% del valor inicial)	–228
Valor de la participació retinguda (comptes individuals de X)	152

El valor de la participació sobre Z que figura en el balanç de X –participació retinguda–, i que puja a 152 u. m., ha de ser objecte d'actualització al seu valor raonable.

En aquest sentit, sabem que:

- El 60% del cost inicial s'ha venut per un preu de 540 u. m.

Per tant, per a conèixer el 40% que es manté (representa el 28% de participació en el capital de Z) hem de fer una simple regla de tres:

60% → 540 u. m.

40% → X

Aïllant, obtenim que $X = 360$ (valor raonable de la participació retinguda).

Aquest esquema es pot fer també de la manera següent:

42% del capital de Z → 540 u. m.

28% del capital de Z → X

Aïllant, obtenim que $X = 360$ (valor raonable de la participació retinguda). El mateix resultat que en l'esquema anterior.

En conseqüència, el valor de la participació retinguda, que figura comptabilitzat en el balanç individual de la societat X per un import de 152 u. m., s'ha d'ajustar en els comptes consolidats fins a 360 u. m. (**ajust positiu de 208 u. m.**).

Pas 2. Establir el resultat per pèrdua de control

Fins a la data de venda parcial de les participacions sobre Z, el grup havia registrat en els seus comptes consolidats unes RSC per un import de 490 u. m.

L'entitat X ha venut un 60% de la inversió que tenia sobre Z; per tant:

$$490 \text{ u. m.} \times 60\% = 294 \text{ u. m.}$$

En conseqüència:

- Els beneficis obtinguts per la venda, d'un import de 312 u. m., s'ha d'ajustar contra reserves per l'import de 294 u. m. Es tracta dels beneficis generats per la societat Z mentre ha format part del grup, i que no han estat distribuïts.
- La diferència que subsisteix s'atribuirà com a resultats per pèrdua de control. Aquesta diferència és de 18 u. m. (312 u. m. – 294 u. m.).

Pas 3. Fer els ajustos corresponents

Per l'ajust del resultat i reconeixement del resultat per pèrdua de control:

Balanç		D	H
	PiG (X)	294	
	Reserves (X)		294

PiG		D	H
	Beneficis en venda d'accions, empreses del grup (76x)	312	
	Resultat per pèrdua de control d'una societat dependent		18
	PiG (X)		294

Per la classificació de la inversió financera com a participació posada en equivalència i l'actualització del valor de la participació retinguda:

Balanç		D	H
	Participacions posades en equivalència (152 + 208)	360	
	Inversió financera en Z		152
	Reserves en societats posades en equivalència		208

Com a resum del cas plantejat, quan es perd el control sobre una societat dependent i passa a ser associada (es manté una participació entre el 20% i el 50%), cal recordar:

- Els comptes anuals de Z ja no s'integren en els comptes consolidats del grup X mitjançant el mètode d'integració global, sinó per mitjà del procediment de posada en equivalència.
 - Ja no s'ha d'efectuar l'eliminació I-PN de X en relació amb Z.
 - No se sumen actius ni passius.
 - No apareix cap fons de comerç.
 - No apareixen els socis externs.
- La part del resultat (benefici o pèrdua) obtingut en la venda de les accions que es correspongui amb les RSC generades per l'empresa dependent s'ha d'ajustar com a reserves. Aquest import és de 294 u. m. (60% de 490 u. m.).
- En el compte de pèrdues i guanys del grup X apareix la xifra de 18 u. m. com a resultats per pèrdua de control. Es tracta de la part del resultat que subsisteix després d'ajustar el benefici contra reserves.

Resum

Aquest mòdul es refereix a l'eliminació més important que té lloc en el procés de consolidació: l'eliminació **inversió - patrimoni net**. I la veiem de moment per al cas del mètode d'integració global.

L'eliminació inversió - patrimoni net elimina la participació de la societat dominant en la societat dependent (participació financera que figura en l'actiu de la societat dominant) i el patrimoni net de la societat dependent, ja que aquestes societats han estat agregades; per tant, els seus actius i passius han estat agregats i és necessari dur a terme aquesta eliminació per a evitar que la informació es dupliqui.

L'eliminació inversió - patrimoni net implica fer diversos passos i diferents càlculs, que varien substancialment si estem parlant del moment inicial o primera consolidació o de consolidacions posteriors.

En el moment en què una societat adquireix una participació majoritària en una altra i neix un grup d'empreses, si no n'està exempt, segons el que hem vist en el mòdul "Introducció i conceptes fonamentals", aquest grup ha d'elaborar comptes anuals consolidats. Per a això el primer que s'ha de fer és calcular el fons de comerç o diferència de consolidació, com la diferència entre el preu pagat per aquesta participació i el valor del que ha adquirit, valorat a valor raonable. Una vegada hem calculat aquesta diferència, també s'ha de calcular el valor de la participació dels socis externs, entesos com els socis que tenen el capital de la societat dependent que no és a les mans de la societat dominant. Una vegada calculades totes dues partides, ja podem efectuar l'eliminació inversió - patrimoni net en un moment inicial.

En consolidacions posteriors, és a dir, que tenen lloc un any, dos o més després de la compra, apareix un nou concepte, que és el de **reserves en societats consolidades**, que es poden definir com la part corresponent a la societat dominant de la variació en el patrimoni net que hagi sofert la societat dependent des que va tenir lloc aquesta compra majoritària d'accions. Quan efectuem l'eliminació inversió - patrimoni net en un moment posterior, reflectirem de nou la diferència de consolidació que es va originar en el moment de la compra, la participació dels socis externs i les reserves en societats consolidades que s'han generat des de la compra fins al moment en què estiguem consolidant.

En el mòdul es treballen també alguns casos particulars que ens podem trobar, com ara les adquisicions per etapes, el fet que la societat dependent ja tingui en el seu balanç un fons de comerç individual o els increments i decrements d'inversió i situacions de pèrdua de control.

Vegeu també

En el mòdul "Mètode d'integració proporcional" es veuen els mètodes d'integració proporcional i posada en equivalència.